

■ з перших уст

«З тими, хто усвідомив незворотність змін, ми йдемо разом складним шляхом очищення»

На актуальні питання, які стосуються кожного представника великого колективу охоронців державних рубежів, відповідає Голова Служби генерал-полковник Віктор Назаренко.

3-5
стор.

■ очима учасників

Біль і слава Довжанського

У травні–червні 2014 року прикордонні підрозділи та пункти пропуску в Луганській і Донецькій областях піддавалися шаленим обстрілам терористів. 5-та мотоманеврена група отримала завдання відновити контроль над кордоном на напрямку населених пунктів: Бірюкове – Довжанський – Свердловськ...

10-11
стор.

**ПРО ЖИТТЯ
ДЕРЖАВНОГО
РУБЕЖУ**
КОМПЕТЕНТНО,
ЯСКРАВО,
ЦІКАВО ВСІМ

читайте у газеті
«Прикордонник України»
та журналі «Кордон», передплата
на які не закінчується ніколи

Передплатний індекс:
газети – 61023, журналу – 48736

Прикордонник України

№ 31–32 (5525–5526) ЗАСНОВАНА У 1943 РОЦІ
19 СЕРПНЯ 2016 РОКУ ГАЗЕТА ДЕРЖАВНОЇ ПРИКОРДОННОЇ СЛУЖБИ УКРАЇНИ

З Днем народження, Ненько! Ми завжди на сторожі!

■ кордон за тиждень

Державний кордон України перетнуло
1,960 млн осіб
та **410 тис.** транспортних засобів

Затримано за незаконне перетинання
кордону **645** осіб,
зокрема **15** незаконних мігрантів

Вилучено **11** одиниць зброї,
11 боєприпасів
та **3,9** кг наркотичних речовин

Затримано товарів і вантажів,
що незаконно переміщувалися через
державний кордон, на **1,530 млн** гривень

■ ВИШКІЛ

Команда найвищого класу

У Києві на базі 10-го мобільного загону завершився курс підготовки тридцяти варткових рубежу за програмою прикордонного патруля США. Про перспективи міжнародної співпраці у підготовці українських «зелених беретів» спеціально для «Прикордонника України» розповів керівник відділу з правоохоронних питань Посольства США в Україні Крістофер Сміт.

Спілкувався Сергій ЧЕРЕВАТИЙ

– Пане Крістофере, розкажіть, будь-ласка, про програму підготовки, її особливості та перспективи.

– Над розробкою даної програми працювали представники Держприкордонслужби України і відділу з правоохоронних питань Посольства США в Україні (INL). Ми ставили за мету надання допомоги у процесах добору, підготовки та розвитку мобільного підрозділу, здатному впоратися із комплексними безпековими викликами, з якими нині стикається Україна. Серед них – і боротьба з тероризмом. Передусім це стосується українських варткових рубежів. На сьогодні зроблено перший крок у створенні новітньої системи добору, формуванні відпо-

відних критеріїв, а також базової підготовки та екіпування мобільних підрозділів, що відповідає високим міжнародним стандартам. Надалі ми зосередимося на поширенні отриманих навичок серед особового складу усіх спецпідрозділів, що нині функціонують у прикордонному відомстві.

– Шість років тому я побував на кордоні Америки та Мексики й побачив, у яких жорстких умовах доводиться нести службу американському прикордонному патрулю, коли трапляються напади із застосуванням зброї, коли порушники кидають каміння та інші важкі предмети. Там дійсно потрібні спецпідрозділи. Яким чином у вас готують таких спеціалістів?

– Курс, який сьогодні завершили перші 30 військовослужбовців 10-го мобільного прикордонного загону, власне, був змодельований та проводився тими ж експертами, що виконують спеціальні завдання вздовж американського кордону. І, дійсно, вони мають досвід роботи із найскладнішими тактичними викликами, що можуть трапитися на рубежі. Принципи відбору, методики тренувань та новітнє спорядження – це те, що новостворені мобільні підрозділи Держприкордонслужби успішно переймають від американських колег. Цілком очевидно: сьогодні Україна стикається з такими ж викликами, що й ми у Сполучених Штатах. Тож ділимося своїм досвідом. І мова не йде про звичайне відтворення американської моделі

підготовки спецпідрозділів. Наші інструктори, можете самі запитати в тих, кого було залучено до цього курсу, дізналися багато корисного від співпраці зі своїми колегами з українського прикордонного відомства.

– Наскільки я зрозумів, Ви представляєте відділ Посольства США, що опікується усіма правоохоронними програмами. Завдячуючи Америці багато з них успішно реалізовані в Україні. Скажіть, як буде розвиватися співробітництво у цій сфері надалі саме у питаннях підготовки спеціальних підрозділів правоохоронних органів?

– Ми вже працювали над розробкою програми КОРД для Національної поліції, доклали зусиль до становлення патрульної поліції. Співпраця у цьому напрямку була справді насиченою і, як наслідок, доволі результативною і для МВС у цілому, і для всіх його підрозділів зокрема. Наша головна мета, про що ми неодноразово говорили з представниками Держприкордонслужби, Національної поліції та інших тактичних підрозділів вашої держави – показати необхідність злагодженої роботи між різними відомствами, розробки єдиних стандартів відбору до спецпідрозділів та напрацювання єдиних процедур на той випадок, якщо Україна зіткнеться із комплексною загрозою, для подолання якої потрібно буде задіяти низку спецформовань з різних правоохоронних структур. Власне, таким принципом керуються американські правоохо-

ронці. Злочинні організації доволі успішно співпрацюють між собою, зокрема й на кордонах. Тож здатність спеціальних підрозділів Нацполіції та Держприкордонслужби діяти злагоджено, так би мовити, говорити однією мовою, відповідаючи на різноманітні виклики та загрози – без сумніву, зробить такі структури ефективнішими.

– Усі кажуть, що в нас є два вороги – зовнішній і внутрішній. Під внутрішнім мається на увазі корупція. Наскільки я розумію, Ви куруєте і програми із запобігання та протидії цьому явищу. Чи передбачаються такі програми, розроблені за сприяння США, для нашого відомства?

– Погоджуся з Вами на всі 100 відсотків. Абсолютно очевидно, що перед Україною постала величезна зовнішня загроза, але водночас всередині держави орудує не менш небезпечний ворог – корупція. І поки ви не владнаєте внутрішні проблеми, що тягнуть державу вниз, дати належну відсіч агресору буде доволі складно. Понад 10 років ми дуже тісно співпрацюємо із Державною прикордонною службою України у сфері стандартизації, реформування та протидії корупції. І в планах уже є продовження реалізації антикорупційних програм, зокрема, метою буде боротьба із незаконними діями саме у пунктах пропуску. Передусім охопимо основні пункти пропуску на західному кордоні та аеропорти. Наразі цей проект допрацьовується і ми очікуємо гарних результатів. ■

В умовах – майже бойових

Три підрозділи Донецького прикордонного загону провели під Маріуполем масові навчання. Умови – наближені до бойових – з вибухами, пострілами, «заручниками» і «постраждалими».

Світлана САВЧУК

Короткий інструктаж керівника – і бойові одиниці висуваються на завдання. Спочатку відділення БТР проводить висадку десанту під прикриттям техніки, після чого приступає до знищення цілі.

Відділ прикордонної служби «Ялта» виконує інше завдання – вдосконалює навички влучності зі стрілецької зброї.

У визначеному місці підрозділ окремої зенітно-артилерійської прикордонної застави приводить установку в бойове положення. Наведення на ціль – постріл – і мішень знищено.

«Вважаю, що служба в АТО є значимішою, ніж на інших ділянках. Тут ти один на один з ворогом, і такі вправи дають, насамперед, впевненість у собі, своїх силах та допомагають

заповнити професійні прогалини», – ділиться своїми враженнями сержант Юрій Твердий.

Ще одне тренування проходило у селищі Ялта, що під Маріуполем. Його мета – відбиття спроб нападу і блокування підрозділів прикордонників. За легендою, близько 10 осіб в балаклавах зі зброєю почали штурмувати будівлю відділу прикордонної служби «Ялта». Одрозу пролунала сирена – і військовослужбовці зайняли кругову оборону по всій території. «Невідомих», які втратили перевагу несподіваного нападу, обстріляли з автоматів і закидали димовими шашками. Серед нападників були «загиблі» й «затримані». Операція тривала лічені хвилини.

За словами начальника Донецького загону полковника Олександра Гавлюка, порівняно з минулими роками тактику дій підрозділів під час навчань змінено. Сьогодні її приведено до сучасних умов ведення бою. ■

■ актуально

ГЕНЕРАЛ-ПОЛКОВНИК ВІКТОР НАЗАРЕНКО:

«З ТИМИ, ХТО УСВІДОМИВ НЕЗВОРОТНІСТЬ ЗМІН, МИ ЙДЕМО РАЗОМ СКЛАДНИМ ШЛЯХОМ ОЧИЩЕННЯ»

Напередодні чвертьвікового ювілею нашої держави ми попросили Голову Державної прикордонної служби генерал-полковника Віктора Назаренка поділитися своїми думками стосовно розвитку очолюваного ним відомства, а також розповісти, як прикордонники сьогодні виконують свої завдання та які проблеми вирішують. Не залишилися поза увагою й інші актуальні питання, що стосуються кожного представника великого колективу охоронців державних рубежів.

Спілкувалися Оксана ТОРОП,
Олег СЛОБОДЯН,
Ольга МІРОШНИЧЕНКО

– Вікторе Олександровичу, Ви починали службу на західних кордонах СРСР. У чому полягає принципова різниця між радянською та сучасною українською системами охорони кордону?

– Це два абсолютно протилежні полюси. Радянська система, яка будувалася впродовж десятиліть, насамперед захищала інтереси тоталітарної держави. Вона у кожному іноземцеві вбачала ворога, а в кожному своєму співвітчизникові – потенційного зрадника. Весь механізм працював на те, аби максимально відгородитися від зовнішнього світу і прикордонні війська були невід'ємною частиною того механізму примусу. Географічно вони діяли на межі між минулим і майбутнім та захищаючи інтереси минулого.

Сьогодні ми будемо таку систему, яка б дозволила зробити перетин кордону максимально комфортним для законослухняних громадян і водночас стала б нездоланною перешкодою для зловмисників. Ми орієнтовані на майбутнє, де основою цивілізованого суспільства є людина з її правами та інтересами. Наше гасло: «Служити! Захищати! Допомогати!». З ним ми живемо зараз і з цією ідеологією йдемо вперед.

– За якими напрямами відбувається подальше реформування Служби? Чого ми прагнемо досягти у підсумку?

У зв'язку з суттєвим підвищенням зарплат прикордонникам, зросла й кількість охочих служити за контрактом. Якщо динаміка й надалі буде позитивною, швидше за все, ми відмовимося від цієї практики і восени заявку на набір строковиків роботи вже не будемо.

– Наша кінцева мета – створити правоохоронне відомство європейського рівня, яке за необхідності може не лише контролювати, але й обороняти кордон у разі потреби до моменту розгортання підрозділів Збройних Сил України. А це передбачає і відповідне технічне оснащення, і озброєння,

і навченість особового складу, і соціальне забезпечення. Зараз у нас є чітке бачення майбутнього відомства, але воно залежить від багатьох чинників – починаючи від фінансування і закінчуючи військово-політичною обстановкою в регіонах. Усі вектори нашого розвитку знайшли своє відображення у таких нещодавно розроблених документах, як Стратегія розвитку Державної прикордонної служби України, Концепція Державної цільової правоохоронної програми «Облаштування та реконструкція державного кордону» на період до 2020 року, Концепція інтегрованого управління кордонами та інших. Їхня реалізація дозволить нам говорити про новий якісний рівень розвитку відомства.

– Яким, на Вашу думку, має бути баланс між правоохоронними та військовими можливостями Держприкордонслужби?

– Прикордонне відомство як суб'єкт сектору національної безпеки й оборони має виконувати покладені на нього завдання відповідно до чинного законодавства. У затвер-

дженій Президентом у вересні минулого року Воєнній доктрині України та інших стратегічних документах чітко визначено, як має діяти Служба разом з іншими структурами у разі виникнення військової загрози. От зараз знову загострилася ситуація на сході країни та на адміністративній межі з Кримом,

почастішали провокації з боку Росії та бойовиків. Відповідно ми маємо бути готовими до будь-якого розвитку подій, навіть найбільш несподіваного. На мою думку, баланс у тому і полягає, щоб, не порушуючи права громадян, мати увесь необхідний арсенал засобів для

захисту їхніх інтересів та інтересів держави. До речі, така практика поширена у багатьох країнах. Наприклад, в Ізраїлі прикордонна служба також є частиною правоохоронної системи, але у разі необхідності вона діє як військова організація.

– Як Ви прокоментуєте ситуацію, що склалася сьогодні на адмін-межі з Кримом?

– На мою думку, сьогодні в Криму відбувається черговий етап гібридної війни Росії проти України і нашого народу. Ця територія має статус тимчасово окупованої, тому, згідно із законодавством, ми пропускаємо лише громадян України або іноземців, які мають відповідний дозвіл міграційної служби. Будь-який рух на цій лінії нами обов'язково фіксується і, запевняю, жодних БМП, танків, БТРів або якихось пострілів з боку материка, як це подає Росія, не було. Ми б про це знали, адже відповідаємо за цю ділянку.

Вважаю, що всі провокаційні дії РФ мають конкретну мету – підвищення рівня конфронтації в цьому регіоні. До речі, остан-

нім часом ми щодня фіксуємо по декілька безпілотників, які іноді залітають і на нашу територію.

Наразі ситуація на адмінкордоні залишається досить складною, але контрольованою. Після нещодавньої наради, яка відбулася під керівництвом Президента України, ми уточнили завдання нашим підрозділам, порядок взаємодії зі Збройними Силами та іншими правоохоронними органами. На сьогодні вже підтягнуто резерви та додаткове озброєння, і ми продовжуємо цю роботу. Також проведено низку заходів – як з місцевим населенням, так і з нашим персоналом – спрямованих на підвищення боєготовності на цьому напрямку.

– Нещодавно з'явилася інформація, що Держприкордонслужба спільно з ОБСЄ розробила послідовний план повернення українських прикордонників на неконтрольовану ділянку держкордону з Росією. Розкажіть про цей план.

– Такий план дійсно є, адже наша головна мета – повернути повний контроль над майже 410 кілометрами кордону. Ми відпрацювали декілька варіантів виходу на ці рубежі. Один із них розроблено спільно з ОБСЄ. Це ідея Президента України, і вона полягає в тому, що з урахуванням реальної ситуації існує можливість залучити поліцейську місію ОБСЄ і поетапно, на основі Мінських угод, вийти на контроль ділянки кордону з РФ, яка зараз не контролюється.

На першому етапі планується забезпечення контролю силами збройної поліцейської місії ОБСЄ та створення демілітаризованої зони вздовж кордону, в якій би знахо-

Загалом тільки з початку року ми усунули від виконання обов'язків 48 осіб, минулого року – 100. Провели ротацію 245 осіб, торік – 974. 33 особи понижено у посаді порівняно з 45 минулорічними. За півроку звільнено зі служби 546 співробітників, а минулого року наші лави з ганьбою залишили 766 людей.

дилися тільки представники ОБСЄ, а також фахівці, які встановлюватимуть і використовуватимуть сучасні технічні засоби – починаючи від відеоспостереження і закінчуючи безпілотниками. Також йдеться про визначення місць перетинання кордону та забезпечення громадського порядку в тих районах. Наступний етап передбачає поступову передачу цієї ділянки під контроль України.

Такий варіант цілком реальний. Якщо буде політична воля, насамперед з боку Росії, то Україна готова разом з місією ОБСЄ відновити контроль над кордоном. Це дасть можливість мінімізувати те, що зараз там відбувається: ввезення зброї і боєприпасів. Сподіваємося, що Мінський процес вже у цьому році дозволить нам істотно наблизитися до питання відновлення територіальної цілісності нашої країни.

– Реалізація цього плану, ймовірно, передбачає певні контакти з російськими прикордонниками. Чи є якісь відносини з ними сьогодні?

Продовження на 4-5 стор.

■ актуально

«З ТИМИ, ХТО УСВІДОМИВ НЕЗВОРОТНІСТЬ ЗМІН, МИ

Закінчення. Початок на 3-й стор.

– По-перше, будь-які контакти прикордонників базуються не на якихось особистих бажаннях і перевагах, а на тих угодах, які існують. У нас є з Росією п'ять угод, які визначають рамки наших відносин. На жаль, російська агресія всі напрацювання перекреслила, і на сьогодні на центральному рівні взаємодія не відбувається, адже вони – агресори. Ми спілкуємося тільки ситуативно при виникненні кризових ситуацій, що вимагають негайного вирішення на нашому рівні. Це відбувається нечасто. Я з керівником прикордонного відомства Російської Федерації не спілкувався більше півтора року.

Що стосується регіонів, то наші керівники там теж не контактують. Однак ми змушені відповідно до угод вирішувати питання, які виникають безпосередньо на кордоні. А ситуації бувають різними – починаючи від порушення держкордону і закінчуючи лісовою, фітосанітарною та ветеринарною темами. У таких випадках відбувається взаємодія на рівні прикордонних представників. Вони визначені угодою, вони проводять зустрічі офіційно і винятково на лінії держкордону. Інших відносин у нас з російськими прикордонниками немає.

– Сьогодні на адресу Держприкордонслужби лунає критика стосовно реалізації проекту «Стіна». Як прокоментуєте цю ситуацію?

– Дійсно, навколо цього питання останнім часом є багато надуманих політичних або просто піарівських спекуляцій, вуха яких, вочевидь, стирчать із Кремля. Адже ніколи раніше Україна не мала на кордоні з Росією подібних споруд. І ніколи не будувалася реальна інженерно-технічна система для того, аби дійсно охороняти і деякою мірою обороняти цю ділянку. Звісно, це не влаштує сусідів, хоча вони зі свого боку теж починають будувати якісь загородження. Тому й намагаються через наближених до себе осіб нав'язувати громадськості думку про те, що такі споруди, мовляв, непотрібні, неефективні тощо.

Вартість цього проекту – 4 мільярди гривень і розрахований він на три роки. Тобто протягом цього часу має бути проведено

близько мільярда гривень, а дали – менше половини. На цей рік повинні були виділити те, що не додали минулого, плюс понад один мільярд. У результаті в Держбюджеті заклали лише 200 мільйонів гривень. З них на сьогодні ми отримали 74 мільйони, з яких використали 22. І найголовніше, що більше 90 відсотків споруд ми й досі не прийняли. Адже зводять їх підрядники – а це цивільні організації, які ми найняли для будівництва. Я вважаю, добре, що

порушили кримінальну справу і проводиться перевірка. Ми відкриті для всіх: приїжджайте, дивіться і робіть висновки.

Додам лише, що важливість цих споруд полягає ще й у тому, що вони позначають державність України на цій ділянці. Адже кордон тут не демаркований.

До речі, наразі реалізується ще один важливий проект. У Маріуполі разом з американцями ми будемо і плануємо запустити вже у вересні цього року перший з шести найсучасніших комплексів спостереження за водною обстановкою. Кожен з них коштує понад 300 мільйонів гривень. Ці комплекси з обладнанням для тепловізійного, радіолокаційного та візуального спостереження стоятимуть на висоті близько 100 метрів і здійснюватимуть фіксацію надводної обстановки. Це надзвичайно важливо, адже через застарілі засоби ми недостатньо добре контролюємо наше узбережжя. Також спільно з ВМС України та Міністерством оборони США працюємо над створенням системи моніторингу акваторії Чорного моря.

– Чи є якісь зрушення щодо демаркації кордону з Росією та іншими країнами, з якими цей процес ще не завершено?

– Раніше було прийнято рішення з приводу проведення одностороннього позначення українсько-російського кордону. На сьогодні у Чернігівській області встановлено 235 прикордонних стовпів. Робота з урахуванням ситуації загальмувалася, але Держприкордонслужба не контролює цей процес, тому не відповідає за хід цих робіт.

Що стосується Білорусі, то з нею у нас на законодавчому рівні всі питання вирішено. Делімітацію проведено, і нині білоруська сторона вже розпочала демаркацію. Спільних ділянок у нас з білорусами немає. Виникли певні проблеми на ділянці сільради Ветли Любашівського району Волинської області щодо правильності проведення лінії рубежу. Білоруська сторона виділила необхідні кошти і проводить цю роботу на кордоні. Це викликало політичні заяви і піар-акції з боку окремих осіб. Проте я знаю, що там все законно і суміжна сторона діє в рамках закону. На ділянці кордону з Придністров'ям робота йде в односторонньому порядку. Там є деякі моменти, але в принципі робота вже на стадії завершення.

Сьогодні начальник прикордонного загону отримує 16 тисяч гривень, начальник відділу – 11 550, старший інспектор – близько 10 тисяч, молодший інспектор – 7800 і новачок, який щойно прийшов на службу, – 7 тисяч гривень.

– Яка динаміка взаємодії з прикордонними відомствами наших західних сусідів?

– На відміну від росіян у нас добре налагоджена співпраця з нашими колегами з Євросоюзу. Ми вийшли на той рівень, коли нам почали довіряти, чого не було раніше. За дорученням Президента я провів зустрічі з усіма керівниками прикордонних структур цих країн, і ми знайшли спільну мову й розуміння щодо наявних проблем. Досягнуто

домовленості співпрацювати з питань виявлення організаторів контрабанди та каналів нелегальної міграції – і в цьому напрямку також вже маємо позитивні результати й конкретні затримання.

Сьогодні у мене прямий зв'язок з усіма керівниками прикордонних відомств, а остання зустріч відбулася у травні з генеральним інспектором прикордонної поліції Румунії – вперше за три роки. В ході зустрічі ми вирішили поглиблювати взаємодію щодо запобігання незаконним проявам на кордоні. До речі, не так давно через пресу поширили фейк про контрабанду зброї з України через Румунію. Ми негайно провели зустріч на місцевому рівні на кордоні і разом підтвердили, що ця інформація неправдива. Виявилось, що то була мисливська зброя, яка продається вільно і ніякого стосунку до незаконного переміщення через кордон не має.

Нинішнього року завдяки співпраці з нашими партнерами вже затримано 11 літальних апаратів. Серед них – літаки Ан-2, вертоліт та інші засоби, за допомогою яких переправляється контрабанда і незаконні

мігранти. Підкреслю, що для нас не головне, на чий території затримано зловмисників. Важливо перекрити кримінальний канал.

Високий рівень довіри демонструє й те, що ми разом з нашими сусідами з Європейського Союзу здійснюємо спільний контроль – і не тільки в пунктах пропуску, а й безпосередньо на кордоні.

– Вже тривалий час Європа потерпає від навали нелегальних мігрантів. Яка ситуація у зв'язку з цим в Україні?

ЙДЕМО РАЗОМ СКЛАДНИМ ШЛЯХОМ ОЧИЩЕННЯ»

– Україна сьогодні не становить загрози для Європи щодо незаконної міграції. На кордоні з ЄС з початку року ми відмовили у пропуску майже двом тисячам потенційних нелегалів, зокрема й 33-ом мототуристам, яких ще називають байкерами. Протягом цього періоду за незаконне перетинання кордону затримано понад 700 незаконних мігрантів. Зі свого боку наші колеги затримали 85 іноземців, які прибули з України. Погодьтеся, що на тлі шокуючих даних про потоки біженців, які оприлюднює Європейський Союз, ці цифри мізерні.

Однак ситуація може змінюватися. Тому для оцінки загроз у квітні цього року ми провели в Одесі міжнародну конференцію, на яку запросили колег із суміжних країн, Литви, держав Чорноморського регіону,

Найголовніше наше досягнення нинішнього року – це те, що за ініціативою Президента України, за підтримки Уряду й окремих народних депутатів, прикордонники з травня почали отримувати грошове забезпечення на рівні Нацгвардії і Збройних Сил. Різниця відчутна. Торік мінімальна зарплата була 2200 гривень, а зараз 7000. Таким чином, мінімальне грошове забезпечення зросло більш ніж утричі. Це дає нам підстави вимагати від людей ефективної роботи, суттєво знижує відтік кадрів та є хорошим фактором в контексті боротьби з хабарництвом.

Сьогодні начальник прикордонного загону отримує 16 тисяч гривень, начальник відділу – 11 550, старший інспектор – близько

Ми орієнтовані на майбутнє, де основою цивілізованого суспільства є людина з її правами та інтересами. Наше гасло: «Служити! Захищати! Допомогати!». З ним ми живемо зараз і з цією ідеологією йдемо вперед.

а також представників Агенції FRONTEX. Спільно ми дійшли висновку, що хоча на сьогодні серйозної загрози немає, потрібно жити певних заходів, аби запобігти можливим негативним тенденціям.

– **Окремо хотілося б зупинитися на питаннях, які наразі цікавлять кожного прикордонника. Чи є достатнім фінансування відомства?**

– Потреби нашої служби великі, але ми розуміємо складність формування і прийняття бюджету та непросту ситуацію, яка склалася в країні. Тому виходимо з того, що у нас є і не сидимо, склавши руки. Нам дуже допомагають іноземні партнери. Наприклад, тільки минулого року вони надали нам техніки і обладнання на одну п'яту частину нашого бюджету – це близько мільярда гривень.

10 тисяч, молодший інспектор – 7800 і новачок, який щойно прийшов на службу, – 7 тисяч гривень. Це стосується мирного кордону. Якщо ж говорити про військовослужбовців у зоні проведення АТО, то вони отримують за рахунок преміювання таке ж грошове утримання як і армієці, нацгвардійці та інші ще з лютого цього року.

Зараз ми проводимо роботу, щоб внести зміни до бюджету Держприкордонслужби. Вже є відповідні розпорядження Президента і рішення Уряду, є законопроекти депутатів для збільшення витрат відомства. Сподіваюся, що Парламент нас підтримає.

– **На які кошти можна розраховувати вже цього року після змін до Держбюджету, і який бюджетний захист Держприкордонслужби на 2017 рік?**

– Минулого року ми подавали запит на 17 мільярдів гривень, а «прожили» його в 5,2 мільярда. З них 4,2 млрд – це зарплати. І тільки один мільярд ми могли використати на матеріальне і технічне забезпечення Служби. З них 400 мільйонів пішло на проект «Стіна», а 600 витрачено на оплату палива та інших необхідних матеріалів. Плюс, як я вже казав, ще один мільярд ми отримали як міжнародну допомогу.

У поточному році ми подали запит на таку ж суму, адже потреби суттєво зросли. Якщо нам виділять хоча б удвічі більше, ніж минулого року, то ми зуміємо на мінімально необхідному рівні забезпечити виплати військовослужбовцям – а для цього потрібно майже 8 мільярдів гривень – та виконати покладені на Службу завдання.

– **Як вирішуватимуться питання забезпечення прикордонників житлом? Чи виділяються гроші на його будівництво?**

– Хочу підкреслити, що торік нам виділили 60 мільйонів на будівництво житла для військовослужбовців. Ми прийняли рішення не купувати квартири, а взяли недобудови, переобладнали їх і 2015 року люди отримали 360 квартир і 129 кімнат. Вперше за останні 6 років було здано в експлуатацію будинки в Одесі, вперше за 9 років – два будинки в Харкові. Ми також завершили будівництво в Чопі і незабаром вручимо ключі від квартири у Хмельницькому, де знаходиться наша Академія. Крім цього, здано будинок у Борнечах та завершуються відповідні роботи у Борисполі.

У 2016-му ми збільшили фінансування будівництва до 200 мільйонів гривень. На наступний рік запросили стільки ж і дуже сподіваємося, що ці кошти дадуть нам можливість забезпечити житлом наших співробітників. Переважно йдеться про службові квартири та кімнати, але кожен військовослужбовець після 20 років служби зможе її законно приватизувати.

жити у старому вимірі. З тими, хто усвідомив незворотність змін, ми йдемо разом складним шляхом очищення.

Проводимо відповідну роботу в регіонах, з людьми, які охороняють кордон. Існувала чітка корупційна «піраміда», яку потрібно було зруйнувати. Ми перейшли на повну прозорість у вирішенні всіх проблем і питань. Факт кожного порушення нашими співробітниками передали в органи прокуратури. Наприклад, Чернівецький загін. За два роки там вже п'ятий командир. Призначили одного – і незабаром з'ясувалося, що він прийшов на цю посаду, аби набивати кишені. Ми його зняли. Прийшов другий – став на той же шлях. Його понизили на посаді. Ще одного разом з іншими правоохоронцями передали в прокуратуру за хабарництво.

Загалом тільки з початку року ми усунули від виконання обов'язків 48 осіб, минулого року – 100. Провели ротацію 245 осіб, торік – 974. Тридцять три особи понижено у посаді порівняно з 45 минулорічними. За півроку звільнено зі служби 546 співробітників, а минулого року наші лави з ганьбою залишили 766 людей. Це дуже складна робота, але вона вже дає результати.

– **Цього року Служба повернулася до набору на строкову службу. Чи можна сьогодні говорити про ефективність і виправданість цього кроку?**

– Цей крок, безперечно, був абсолютно виправданим, адже на той час у нас не було інших варіантів збільшити кількість персоналу при наявному ресурсі. Сьогодні у наших підрозділах проходять службу майже чотири тисячі військовослужбовців-строковиків. Більшість із них сумлінно ставляться до своїх обов'язків. До речі, ми вже маємо декілька позитивних прикладів їхньої роботи із затримання порушників у складі прикордонних нарядів. Крім того, вони виконують багато інших важливих завдань. Це дозволило нам, насамперед, не допустити зниження ефективності охорони державного рубежу,

У Маріуполі разом з американцями ми будемо і плануємо запустити вже у вересні цього року перший з шести найсучасніших комплексів спостереження за водною обстановкою. Кожен з них коштує понад 300 мільйонів гривень.

До речі, вперше в нашій історії ми спланували, з усіма узгодили і вже ведеться активне будівництво багатоквартирних будинків для прикордонників у столиці. Сподіваюся, що до наступного Дня Незалежності ми побудуємо першу чергу за кошти Держприкордонслужби. Йдеться про 146 квартир. А всього таких секцій буде три. Вважаю, що це має величезне значення для відомства.

– **Чи не щодня Служба звітує про факти боротьби з корупційними проявами у своїх лавках, але інформація про нечистих на руку співробітників час від часу з'являється у мас-медіа. Що сьогодні робиться для активізації протидії корупції?**

– Ця проблема дійсно складна. Адже ми отримали у спадщинну систему, засновану на тому, що для вирішення будь-якого питання, хтось комусь мав щось дати. Це стало звичною практикою у всій державі, і наша служба не була винятком. Люди звикли до такого життя і, як з'ясувалося, найскладніше – змінити їхній світогляд та їхні підходи. Однак ми з цим боремося, причому різними способами.

Ми почали із себе, з центрального апарату. Як тільки мене призначили на посаду, я сказав на нараді: будемо викоринювати корупційну систему. Багато людей цього не зрозуміли, не повірили і продовжували

зокрема й у зоні АТО та на адмінмежі з окупованим Кримом, в період, коли значну частину особового складу демобілізували.

Проте, у зв'язку з суттєвим підвищенням зарплат прикордонникам, зросла й кількість охочих служити за контрактом. Якщо динаміка й надалі буде позитивною, швидше за все, ми відмовимося від цієї практики і восени заявимо на набір строковиків робити вже не будемо.

– **І на завершення. Які нові прикордонні традиції започаткувало відомство в останні роки?**

– Наше завдання полягає у тому, щоб зберегти ту національну ідентичність, яка проросла під час Революції гідності і утверджувалася впродовж років військової агресії Росії проти України. Передусім це стосується вшанування пам'яті загиблих прикордонників. Це болюча рана нашої історії, яка ніколи не загоїться. 67 прикордонників віддали життя за незалежність і волю нашого народу, ще 5 вважаються такими, що зникли безвісти. Відповідні заходи із вшанування пам'яті загиблих ми проводимо по усіх підрозділах, і ця робота триватиме й надалі. На прикладах безпрецедентного героїзму наших побратимів ми повинні виховати нове покоління прикордонників з новою ідеологією, яка базується на патріотизмі та відданості українському народу. ■

■ пам'ять

Коли народжувалися кордони

Сьогодні ми дивимося на 90-ті роки минулого століття крізь припорошені історією окуляри. Це природно, адже за чверть століття народилося і виростало нове покоління. За цей час наша країна пройшла дуже непростий шлях утвердження та захисту своєї незалежності. Крок за кроком формувалася система охорони її рубежів і ґартувалася когорта людей, котрі їх захищають. Сьогодні відомство пише нову сторінку історії – складну й трагічну, скроплену кров'ю воїнів. Однак час від часу все ж необхідно повертати погляд у минуле – заради пам'яті про тих, хто все починав, та заради справедливості. Наша розповідь базується на архівних матеріалах, а також на спогадах очевидців і безпосередніх учасників подій 25-річної давнини. Декого з них, на жаль, уже немає серед нас...

Початок української державності, як, власне, будь-який період на злам історії, був складним у всіх відношеннях. Коли перше відчуття ейфорії від здобутого лише на папері суверенітету минулося, постало питання: з чого починати будувати молоду країну? Відповідь не припускала заперечень: з кордонів.

Протягом 1993 року співробітники відомства затримали 17890 порушників кордону, 9086 з яких – нелегальні мігранти. Для порівняння: 1991-го їх було 148, а 92-го – 789.

Першим символічним кроком до цього став ритуал підняття Державного прапора України у підрозділах Західного прикордонного округу, започаткований на прикордонній заставі «Малнів», що на Львівщині. Він замайорів тут 22 вересня 1991 року. До речі, його освятив священник. І це згодом стало традицією.

Як згадував нинішній керівник Організації ветеранів Західного регіонального управління

Держприкордонслужби Ігор Романишин, у перші місяці незалежності по всіх прикордонних заставах відбулося урочисте підняття українського прапора та прийняття Присяги. Характерним було те, що разом із прикордонниками клятву на вірність Україні давали й представники місцевих органів влади.

Однак далеко не всі пересічні громадяни усвідомлювали, що життя у новій державі водночас вимагає від них і дотримання певних правил. Люди звикли ходити пішки та їздити до сусідньої Росії, Білорусі чи Молдови як їм заманеться. І відучити їх від звичного укладу було дуже непросто.

– Одним із найскладніших завдань того часу було переконати місцевих керівників і населення у тому, що тепер тут проходиме державний кордон, – зазначив голова Комітету Організації ветеранів Державної прикордонної служби України Анатолій Макаров, який у 1994–1995 роках обіймав посаду заступника Голови Державного комітету у справах охорони державного кордону. – Ми постійно відчували на собі прихований спротив. Люди не розуміли, для чого потрібний кордон, звідки він взявся та що буде у перспективі.

Не поділяли бажання України мати узаконені кордони і її новоспечені сусіди. Насамперед, звісно, Росія. Як розповідав голова української делегації прикордонних комісій з перевірки лінії державного кордону України Борис Трегубов, остання і мову не хотіла вести про договірно-правове оформлення кордону. «Який кордон?! Між ким?! Між братніми народами?!» – допитувалися офіційні представ-

ники Москви. Втім, справжню ціну «братньої любові» наша країна повною мірою відчула на собі аж за два десятиліття...

Офіційно свій головний атрибут державності Україна здобула 4 листопада 1991 року, коли було ухвалено закони про «Державний кордон України» та про «Прикордонні війська». У спадок від колишнього СРСР наша країна отримала прикордонну інфраструктуру на Заході та на Чорноморському узбережжі.

Охорону решти – фактично уявної смуги – належало організувати з «нуля». А ситуація, що склалася, зовсім не сприяла спокійному та виваженому процесу розбудови. Фактично безконтрольний рух через прозорі рубежі, переправлення контрабанди та нелегальних мігрантів – звична для того часу картина українського прикордоння.

Для того, аби уберегти суспільство від негативних наслідків та забезпечити ефективне функціонування державного кордону, керівництво України розпочало роботу з його визначення на міждержавному рівні та створення повноцінного прикордонного відомства.

Тоді тільки ледачий у країні, яка жила під зіркою «купона», не спробував заробити децицю на побутовій контрабанді.

Величезний внесок у розробку законодавчої бази Прикордонних військ України та формування дієвого колективу однодумців зробив перший Командувач Валерій Губенко – досвідчений кадровий офіцер-прикордонник, начальник військ Західного прикордонного округу СРСР.

Після розпаду тоталітарної держави генерал Губенко одним із перших прийняв Присягу на вірність Україні. Саме він ініціював розробку базових документів, мало не по крихтах збирав найкращі офіцерські кадри і в надзвичайно стислі терміни організував систему захисту рубежів молодій державі.

«Прикордонні війська України повинні бути вдячними йому за те, що він на своїх плечах виніс цей тягар, який під силу далеко не кожному», – розповідав про Валерія Олександровича Анатолій Макаров.

Безлад у країні, що тільки-но спиналася на ноги, породив економічні негаразди. Руйнувалися старі зв'язки та система логістики, катастрофічно не вистачало фактично всього – від продовольства до техніки та, найголовніше, – кваліфікованих кадрів.

«В Україну почали прибувати тисячі військових-прикордонників – переважно офіцерів і прапорщиків, – згадував Анатолій Макаров. – Їх потрібно було направити до місць несення служби та розмістити. І не просто «десь», а за спеціальністю, з урахуванням знань і досвіду. Крім цього, у військових були родини. Діти повинні були навчатися, а дружини працювати. Це було надзвичайно складне завдання.

Як зазначав Командувач Південного регіонального управління Прикордонних військ (1992–2001) Володимир Бондар, кадрове питання стояло на той час надзвичайно гостро: «Потрібно було змінювати всі методи охорони державного кордону, вчитися працювати по-новому. Коли ми починали, управлінська ланка була доволі слабкою. Підготовлених офіцерів було дуже мало, людей брали з частин. І вони не в кабінетах навчалися охороняти державний кордон, а безпосередньо на ньому».

Розуміючи, що кінцевий результат залежить від кожного, хто носить зеленого каш-

кета, Валерій Губенко звернувся до особового складу військ через газету «Прикордонник України»:

«У своїй діяльності ми керуватимемося принципами розумної достатності, більш якісного й ефективного використання наявних сил і засобів, пошуку нових тактичних форм і методів їх застосування. Колегія Комітету і командування військ розраховують на глибоке розуміння всім особовим складом наших можливостей».

Ми не можемо дозволити собі витратити народні кошти без належної ефективної віддачі. Тому закликаю всіх: солдатів, матросів, сержантів, старшин, прапорщиків, мічманів, офіцерів, генералів дотримуватися суворого режиму економії, по-господарськи берегти і витратити фонди, які нам виділяються, військове майно і озброєння – все, чим забезпечує нас рідна Україна. Пам'ятайте: все це – народне добро, довірене нам державою і берегти його треба по-господарськи. Не буду приховувати: нині Прикордонні війська, як і вся країна, переживають тяжкі часи.

Прикордонники поділяють тягар кризового періоду зі своїм народом. Та все ж ми переконані, що всі ці негативні явища тимчасові, а тому вважаю, що сьогодні нашу турботу і увагу мають відчувати всі прикордонники, особливо молоді офіцери. Молодим лейтенантам у недалекому майбутньому належить керувати військами, організувати службу на кордоні, а тому необхідно надавати їм допомогу

у подоланні труднощів, бути ближче до них, піклуватися про їхній побут, розвивати в них почуття патріотизму і свідомість того, що вони стоять біля витоків великих змін, які відбуваються у суверенній Україні».

На початку 90-их років мізерне фінансування прикордонного відомства фактично поставило його на межу виживання. Так, затверджений на 1992-й рік бюджет було виконано лише наполовину, а наступного – всього на 20 відсотків від фактичної потреби. Не покращувалася ситуація і в наступні роки.

Однак і за таких непростих умов процес формування нової структури не стояв на місці: 1992 року було створено регіональні структурні підрозділи – Північно-Західне управління з дислокацією у Львові, Південне – в Одесі та Південно-Східне у Харкові. Того ж року виставлено на охорону держрубежу 10 загонів прикордонного контролю (місця дислокації: Ізмаїл, Березине, Могилів-Подільський, Котовськ, Луцьк, Суми, Чернігів, Харків, Луганськ, Маріуполь). До них входило 120 застав прикордонного контролю і 119 пунктів пропуску через державний кордон.

Аби забезпечити відомство власними кадрами, 14 грудня 1992 року створено інститут Прикордонних військ України. Комплектування офіцерсько-викладацького складу та курсантських підрозділів відбулося на базі Хмельницького вищого артилерійського

Цікавий факт. Незважаючи на маленьку зарплатню, почасти незадовільні побутові умови та вкрай тяжкий характер служби, охоронці рубежів зразка початку 90-их хабарів не брали. Бо, як самі зізнаються, «честь мали» і паплюжити звання прикордонника та зелені погони їм не дозволяла совість. Сьогодні навіть важко собі уявити ситуацію, коли грошове утримання не виплачують по декілька місяців, коли людина разом із родиною мешкає в обшарпаній холодній кімнаті й виживає за рахунок продовольчого пайка. Утім, ті, хто через це пройшов, знають: на якість служби побут не впливав жодним чином...

– 1993-й рік. Котовський загін – це фактично 22 підрозділи, які розміщувалися у тимчасових приміщеннях, – згадував перший заступник керівника прикордонного відомства (1995–2014) Павло Шиполін. – Більше п'яти прикордонних застав розміщувалися на товарно-молочних фермах, частина – у дитячих садочках, ще частина – в орендованих будівлях. Тут були абсолютно відсутні елементарні умови не тільки для організації служби, а й для проживання. І незважаючи на це, особовий склад з розумінням ставився до тих соціально-побутових негараздів і з великою відповідальністю виконував завдання з охорони державного рубежу. На тлі економічної й політичної невизначеності та відсутності багатьох законодавчих норм у «буремні 90-ті» розкві-

та наркотиків. Найбільш неспокійними стали ділянки рубежу із колишніми республіками СРСР. Саме тоді українські «зелені кашкети» вперше зіштовхнулися з таким явищем, як навала нелегальних мігрантів.

Перший заступник начальника штабу Державного комітету у справах охорони державного кордону України (1994–2000) Олександр Брюховецький розповідав про це так: «Виникли проблеми, пов'язані з неочікуваним для нас потоком нелегальних мігрантів, який почався вже з 93-го і зростав у наступні роки. Вихідці з Афганістану, Китаю, Бангладеш та інших країн, які прагнули потрапити до Західної Європи, застали нас зненацька, тому що

тету у справах охорони державного кордону (1993–1995) Володимира Дордюка, під час конфлікту було чимало поранених і загиблих. У Придністров'я постійно намагалися прорватися «казаки» зі зброєю, а неподалік українських постів зухвало роз'їжджали озброєні до зубів військові 14-ої російської армії, як працювало, напідпитку.

Аби не допустити, щоб пожежа перекинулася на українські терени, Президент і Кабінет Міністрів України в березні 1992-го року зобов'язали Держкомкордон та інші правоохоронні структури терміново організувати надійну охорону цієї ділянки. Що й було зроблено у стислі терміни.

Люди звикли ходити пішки та їздити до сусідньої Росії, Білорусі чи Молдови без перешкод. Переконати їх у тому, що відтепер усталений порядок зміниться, було дуже непросто.

перетинали кордони, які не були прикриті інженерними спорудами. Вони майже безперешкодно формувалися в групи по 100–200 осіб. Ми тоді ловили одночасно навіть до 300 людей. Уявляєте, батальйон цілий затримати вночі прикордонному наряду? І такі факти були непоодинокими».

Загалом протягом 1993 року співробітники відомства затримали 17890 порушників кордону, 9086 з яких – нелегальні мігранти. Для порівняння: 1991-го їх було 148, а 92-го – 789. Цифри говорять самі за себе.

Ще одна проблема, яку довелось оперативно вирішувати, також була пов'язана з небезпечним сусідством. У березні 1992 року загострилася ситуація у Молдові. На території країни утворилася самопроголошена Придністровська Молдавська Республіка. Регіональний конфлікт, значною мірою спровокований Росією, створював загрози і нашій країні, адже бойові дії велися біля її рубежів.

– Завдання було одне – не допустити конфлікту і не втягнути в нього Україну, – розповідав Володимир Бондар. – Було багато перебіжчиків з Придністров'я, привозили поранених, яким ми надавали допомогу. Диверсійні групи, котрі діяли на цьому напрямку, намагалися вночі захопитися на нашій території, щоб потім здійснювати свої вилазки.

За словами начальника оперативно-розшукового управління Державного комі-

Як бачимо, першопрохідцям завжди нелегко. Водночас вже тоді було усвідомлення: вороття назад немає. Що радянські методи охорони рубежів, спрямовані не на захист від зовнішніх загроз, а насамперед на те, аби не дати втекти з тоталітарної країни невдоволеним «політикою партії та уряду» її мешканцям, суперечать основним принципам демократії. Що розбудовувати відомство потрібно на найкращих світових зразках і що команді «зелених кашкетів» це – до снаги.

У своєму інтерв'ю газеті «Урядовий кур'єр» Командувач Прикордонних військ генерал-полковник Віктор Іванович Банних – досвідчений організатор та талановитий керівник, який 1994-го прийняв естафету від Валерія Губенка, наголошував: «Ми не будемо звертатися до старих часів і створювати «залізну завісу». Ми будемо демократичну державу і не повинні відмежовуватися від усього світу, ми прагнемо створити належний контроль на кордоні з урахуванням світового досвіду. Тому відсутність колючого дроту та інженерних споруд на деяких ділянках не означає слабкості їх охорони на цих напрямках».

Так формувалися кордони молодій незалежній державі, а паралельно з ними – правоохоронний орган, який нині носить назву Державна прикордонна служба України. ■

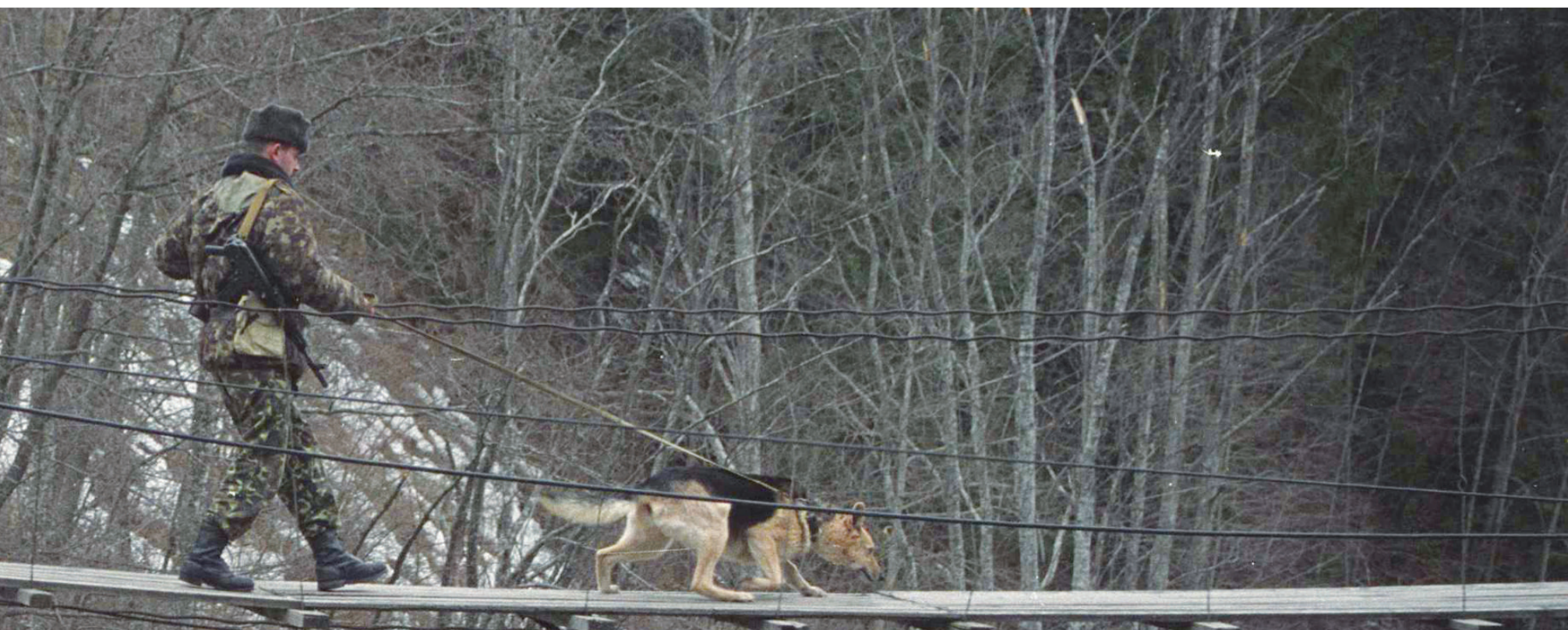
Підготувала Ольга МІРОШНИЧЕНКО

Незважаючи на маленьку зарплатню, почасти незадовільні побутові умови та вкрай тяжкий характер служби, охоронці рубежів зразка початку 90-их хабарів не брали.

командного училища. Результати не забарилися. Вже наступного року зі стін прикордонного вишу вийшло 600 молодих офіцерів. Для підготовки молодших спеціалістів було сформовано три навчальні загони у Івано-Франківську, Оршанці та Алчевську.

Зараз про це мало хто пам'ятає, але спочатку на найбільш важливих напрямках на білоруському, російському і молдовському кордонах стояли сили української міліції. Але вже з 1 січня 1993-го року, коли відомству вдалося накопичити необхідні ресурси, відбулося, як тоді жартували, повне «озеленення державного кордону».

тав кримінал. Саме кордони одразу ж стали чи не найбільш ласим об'єктом його негавомної жаги збагачення. Подійкують, що тоді тільки ледачий у країні, яка жила під зіркою купонокарбованця, не спробував заробити дециду на побутовій контрабанді. Головний багаж – наповнена збіжжям клітчаста сумка, основний транспорт – візок – «кравчучка». Проте найбільше непокоїло не намагання збіднілих співвітчизників прогодуватися у ті голодні часи, а розгул «братків», що саме почали накопичувати свій первинний капітал. Бритоголові «предтечі» сучасного бізнесу не гребували нічим: процвітала торгівля людьми, контрабанда зброї

■ в об'єктиві – служба

ЯК ЧВЕРТЬ СТОЛІТТЯ БЕРЕГЛИ КОРДОН

■ очима учасників

Біль і слава Довжанського

У травні – червні 2014 року прикордонні підрозділи та пункти пропуску в Луганській і Донецькій областях піддавалися шаленим обстрілам терористів. Під шквальним вогнем вартіві рубежів відійшли на запасні позиції. Для повернення контролю над ділянкою створено Тактичне угруповання «Кордон». Його зведений підрозділ – 5-та мотоманеврена група – отримав завдання відновити контроль над кордоном на напрямку населених пунктів: Бірюкове – Довжанський – Свердловськ.

Володимир ПАТОЛА

Не нам судити, наскільки правильним був розрахунок командування, але росіяни не стали дочікуватися, поки українські війська повернуть контроль над кордоном та оточать терористів у мегаполісах, щоби припинити їхні злочини, а пішло вдарити у спину важкою далекобійною артилерією зі своєї території, не боячись належної відповіді. Наші воїни через наказ командування та міжнародну обстановку не могли дозволити собі вогонь по території сусідньої держави й залишилися беззахисними.

Частина представників Південного регіонального управління, котрі увійшли до складу 5-ї мотоманевреної групи, – моряки. За нормами їм навіть не належало видавати камуфляж, тож воювали нерідко у волонтерському чи придбаному власним коштом. Підготовка, як і форма, – до майбутнього бою на морі у складі екіпажу корабля. Усе незвичне й неочікуване. Втім, це не завадило воїнам діяти гідно і з честю.

Протягом двох місяців зведені підрозділи тактичного угруповання «Кордон» стійко утримували свої позиції, схиляючи кров'ю, втрачаючи техніку, і, щонайгірше, – життя найкращих українських чоловіків. За таких умов ворогу неважко було оточити угруповання українських військ. Так званий «зелений коридор», у якому східний сусід, по братньому заливаючись крокодилячими сльозами, присягався надати прохід нашим військам, завершився справжнім кривавим проривом, вкотре підтвердивши, що домов-

леність з росіянами не варта паперу, на якому вона написана. Знищуючи підступні засідки, під вогнем усіх можливих калібрів, у тому числі заборонених міжнародними конвенціями, вартіві рубежів винесли з котла головне: людську гідність та військову честь, прострелений бойовий прапор і зброю в руках. На жаль, багатьом із них довелося заплатити за це життям.

Курсант Національної академії імені Богдана Хмельницького сержант Богдан Руденко влітку 2014 року воював у складі підрозділу Навчального центру Держприкордонслужби. Йому довелося пережити пекло Зеленопілля, довгі місяці в оточенні та прорив. Ніс службу і на Довжанському.

– Наприкінці червня – на початку липня я потрапив сюди вперше. Неподалік місцевого пішохідного пункту пропуску група виявила позиції для засідки. Так бувало. На жаль чи на щастя, ми розминулися в часі з бойовиками, які готувалися до нападу на український прикордонний наряд. Автомобільний пункт пропуску тоді ще виглядав більш-менш по-людськи. Під час наступних візитів на будівлі гірко було дивитися. Їх просто знищили.

Самим було несолодко, але до оборонців Довжанського ми ставилися з повагою, якщо не зі співчуттям. Коли група потрапила туди черговий раз, приємно було почути, що офіцери хвалили мого однокурсника, зенітника Сергія Дачева, який під час мінометного обстрілу не розгубився, навів ЗУ-23-2 та відкрив вогонь у бік бойовиків. Невідомо, чи влучив він, чи лише злякав ворога, але обстріл припинився.

Повертаючись увечері на Зеленопілля, доводилося бачити, як Довжанський криють «Градами». У присмерку траси ракет добре видно. Знання місцевості і спалахи не залишали ніяких сумнівів: вогонь вели з території РФ. Місцеві розповідали, як до російських прикордонників підходили сепаратисти, що не вміли правильно перезарядити ПК. І люди, які в очі називали нас «колегами» та «братами», розповідаючи щось там про честь військових, з неабиякою старанністю налаштували зброю терористам.

– Вперше я почув снайперів 16 червня 2014 року, як тільки ми почали окопуватися, – розповідає **офіцер Одеського загону Морської охорони молодший лейтенант Олександр Поповиченко**. Стріляли по командному пункту зі значної дистанції калібром 12,7 міліметра. Зенітний розраху-

нок від Навчального центру відпрацював по імовірному місцю засідки і вогонь припинився. Як тільки зібрали урожай з пшеничного поля поблизу наших позицій – з'явився ворожий безпілотник і незабаром почався обстріл. Ми заступили в 00.30. «Прилетіло» з боку України. Це була типова тактика. У

«Працювали чотири дивізіони курсантів. Тренувалася сволота на «живих мішенях».

перші дні агресії росіяни «соромилися» стріляти зі своєї території, їхні диверсійні групи й техніка перетинали кордон перш ніж відкрити вогонь. Перші спалахи, незрозуміло куди. Я поклав на землю тепловізор, а сам ліг зверху. Цей нехитрий пристрій – наші очі, а отже – життя усього підрозділу. Думав, якщо

треба щось робити. Поранення не таке важке. Гірше – контузія. Тріснула права барабанна перетинка. Захистило укріплення, виконане на совість, мішки та ящики з утрамбованою глиною, якими послали укриття. Вони розірвані снарядом ущент, але прийняли на себе призначений нам удар.

Із трьох воїнів, які були в тому окопі, Олександру дісталось найбільше. Він практично не пам'ятає, як отямився, відкопав присипаних землею товаришів – мінометника Збройних Сил та прикордонника, як допоміг їм добратися до польового медпункту після обстрілу. Контузія. Імен врятованих

зі мною щось станеться – хоч він залишиться цілим. Наступний обстріл відбувся уже серед білого дня. Ми три години сиділи на місці, бачили спалахи над головою, чули вибухи. Потім бойовики вже відкрито стріляли з території РФ.

Перед обстрілами літав безпілотник. Отже усі наші позиції були відомі ворогу. Ми стріляли по БПЛА. Іноді навіть збивали їх. Але зазвичай розвідувальні дрони працювали на висоті до двох кілометрів. Тоді вели вогонь тільки з зенітної установки і то більше «для заспокоєння совісті», адже заряди розривалися нижче від цілі. Після прибуття на Довжанський спочатку було навіть спокійно. Нам уже довелося відчутти, що таке «Град», а тут у перші дні працювали більше міномети. Але якраз там мене і накрило.

Почалося зранку 27 липня. Ми тільки поспідали. Почули безпілотник, залягли в окопи. Зі сторони РФ – хлопок, 5 секунд – і вибух поблизу. Відстань – 2-3 кілометри. Потім пилюка, дзвін металу в голові і в очах усе чорне... Поставився до ситуації з гумором. Перша думка, що залишилася у свідомості: «Чому все чорне, якщо повинно бути усе білим? На небі принаймні...».

Прийшов до тями і зрозумів, що по нас стріляють. Інтервал між вибухами – 5-6 секунд. Це час, коли можна діяти. Все одно

побратимів також не знає: не до знайомств було. Офіцер і не розповів би про цей епізод нашому кореспонденту, якби в інтерв'ю не втрутилися вартіві рубежів його підрозділу. Така вона тиха, скромна і нестримна природа українських героїв.

Старший технік з Одеського загону Морської охорони старший мічман Олег Беліков у травні 2014 року повернувся з адміністративної межі з окупованим Кримом. А вже 11 червня його підрозділ вирушив на Схід.

– Це була група Південного регіонального управління. Котовськ, Маріуполь, Білгород-Дністровський, Одеса. Перед виїздом техніки не давали жодного шансу, що мій УАЗик доїде з Одеси до Херсона. На машині стояв лише один лівий бак. Доводилося відставати від колони, чекати бензовоз і заправлятися. Через секретність нам не сказали, на яку дистанцію поїдемо, тож не вистачало води. І тут у всій красі проявилось ставлення цивільних людей до захисників України. Заїхали на заправку. Чоловік, не набагато старший від мене, побачив військових, зброю й усе зрозумів без слів. Заправив машину, заплатив за всю воду, яку ми планували купити, почастивав нас з хлопцями холодною кока-колою, кавою та дав сигарет на дорогу. Гроші, які збирали товариші, ми також використали за призначенням. Тому

коли наздогнали нашим стареньким УАЗиком колону, води вистачило на всіх аж до місця призначення.

Дві доби в Олександрівському. Потім прибули на Зеленопілля. Їхали полями: пилюка, бруд, нічим дихати. А тут висотка, трава, нормальний табір. Дещо заздрісно навіть було. Артилерія десантників вселяла впевненість. Ми найбільше боялися нарватися зі своєю стрілецькою зброєю на Т-90. Казали, що такі танки супроводжують російські колони. З нашими РПГ можна було зупинити декілька БМП, БТРів. Але як боротися з танками при такому озброєнні, ми погано уявляли. В Зеленопіллі залишили оршанецький підрозділ і висунулися на Бірюкове.

На щастя, наш замполіт, автомобіліст у минулому, розставив машини правильно, без скупчення. Пізніше це врятувало техніку.

Були місцеві мешканці, які нам допомагали. Привозили їжу, воду, сигарети. За гроші, але привозили. Потім десантники поїхали в рейд і пригнали покинутий трактор з двадцятикубовою бочкою води для поливу. Радості не було меж. Відмивалися від усюди проникаючої пилюки. Ставити намети сусіди-десантники відрядили одразу: «Ви що? Окопуйтеся!»

З алкоголем було суворо. Пити командири не дозволяли і правильно робили –

«Я поклав на землю тепловізор, а сам ліг зверху. Цей нехитрий пристрій – наші очі, а отже – життя усього підрозділу».

знали, куди ми потрапили. Коли виставили на КШМ антену для зв'язку і повісили прапор – відчули неабияку гордість. Але це – прямий орієнтир. Першого обстрілу довелося чекати недовго. Органи чуттів загострювалися.

Коли моряки заступали на блокпост – переважно йшов дощ. Під час дощу ніхто не стріляв. Щастило. Вночі з 15 на 16 червня помітили колону важкої техніки зі сторони Красного Партизана з Росії на нашу територію. Командир групи попросив дозволу відкрити вогонь, але отримав команду «відставити». За декілька годин хлопці пішли на блокпост, я залишився в машині. В 00.20

охорона військового містечка помітила «Град». Вночі його видно. Почув команду. Що я міг зробити?

За декілька секунд, кажуть, життя пролітає. Неправда. Думка про одне: якщо осколочне ураження – машина висока, можливо, і врятує. Якщо фугасне – вилетить. Від пря-

«Знання місцевості і спалахи не залишали ніяких сумнівів: вогонь вели з території РФ».

мого попадання не врятує ніщо. Перші п'ять секунд після вибухів, коли горить поле і не знаєш, що ще прилетить, – дуже довгі. Потім одягнувся, зброю, сірники – і в бліндаж. Хвилин за 20 відчуття, що ти живий, переповнювало душу.

Наш кухар – Дмитро Джулай – творив чудеса зі всього, що потрапляло під руку. Коли ворожий снаряд знищив польову кухню, а інтенсивність обстрілів уже не дозволяла надовго виходити з укриття, він продовжив готувати просто в окопі. Годував у декілька змін всіх своїх шістдесяткох бійців. Утім, кільце оточення зімкнулося і нестача провіанту ставала все відчутнішою. Хліба не було, видавали кільку в томаті і солодкі сухарі. На обід або перше, або друге. Вода і сигарети – на вагу золота. Команда: готовність. Ми у бліндажі сховалися. Після обіду, години о третій, пішли перші залпи. Всього чотири повних пакети. 160 ракет. Били хаотично. З чотирьох залпів підбили дві машини – Урал і ГАЗ-66 львівських мінометників, які стояли поряд. Майже всі ракети лягли за 100 метрів від нас, в інше поле з правого флангу. Чи то вітер на горі, чи то Господь допоміг. Тоді мені посікло на машині лобове скло. Аби не гірше.

На Довжанський прибули зранку 20 червня. Коли їдеш на УАЗику, особливого відчуття безпеки немає. Але дорога закінчилася. У порівнянні з Бірюковим тут було краще. Почали окопуватися. Пішов дощ. 22 червня о 4-й ранку почув «Васильок» (автоматичний міномет). Чотири постріли без проміжку у часі – тільки «Васильок». Касету зарядили. В кут затиснувся. Окоп був вирішений правильно, відповідно до технології. За півтора метра чуо: свист, вибух. Добре так гримнуло. Я про себе: «О, промахнувся». – Позаду ще дві. – «Не влучили!». – В такому настрої я і сповз. Зранку опам'ятався: живий. Голова, звичайно, боліла. Після обстрілу часто полюють снайпери. Годині о восьмій дивлюся: наші ходять. Я до них. Побудували бліндаж на вісім людей.

Були комедійні ситуації. Пішли ми в п'ятиці помитися. Наслухалися, що всю ніч приходила важка техніка на Новошахтинськ. Потім уже дізналися: це були курсанти випускних курсів російських артучилищ. Командира, природно, пропустили в душ

першим, товариш мій другим пішов. І тут прилетів перший «подарунок». Подумали, що з ПТУРа стріляли. Але ні: за ним другий, та ближче. Ми – бігом. Товариш – голий повністю. В сусідньому бліндажі швидко витерся, одягнувся. Зрозуміли, що обстріл – надовго і б'ють в основному у цей район. Треба було відходити на свої позиції. Ми – перебіжками: тільки пробігли 5 метрів – постріл. Впали. Вибух. Встали, побігли, знову постріл – впали, вибух. Біля арки був бліндаж могилів-подільських вояків. Питаємо: «Хлопці, – можна до вас?». А звідки лайка в декілька поверхів: добротний і виразний сол-

датський мат: хто у такі моменти що питає? Всередину бігом! Бліндаж був розрахований на чотирьох. З нами бійців у «рукавичці» стало дев'ятеро. Ми з командиром – біля виходу. Чуємо постріл, подаємо команду, усі згрупувалися, в стіни втиснулися, поки вибух не пролунав. Близько години нам було ще

некомфортно. Потім почали по черзі курити. Третю годину вже дримали. Стало настільки байдуже. Помилися, хай йому...

27 липня нас обстрілювали чотири години поспіль. Били прицільно по бліндажах та окопних лініях. Тоді і Сашу Поповиченка поранили. Усе ближче, ближче, ближче, а між пострілами – менше хвилини. Сидимо. 120-й і 152-й калібри. Ствольна артилерія: гаубиці і САУ. Ми порахували, що працювали чотири дивізіони курсантів – кожному по годині відстрілятися. Хвилина – постріл. Дистанція – до п'яти кілометрів. Чули, як гуділи перед пострілом системи САУ, нагнітаючи повітря. Лігав чорний безпілотник. Дуже високо. Збити його не могли. Навіть заряди ЗУ нижче розривалися. Тренувалася сволота на «живих мішенях». Нам би наказ, але відповідати по російській території не можна. Сидимо, а воно усе ближче й ближче. Нас восьмеро в бліндажі. Командир прийняв рішення: після розриву усі відходять на нуль. Гримнуло – і ми помчали, як вітер. До наступного залпу – лічені секунди, тож зупинитися чи, тим більше, повертатися – ніколи. Ми відбігли, і

за п'ять хвилин буквально за метр від входу в бліндаж влучив 152-міліметровий снаряд. Секундою пізніше – ще один, метрів за десять. Якби ми там знаходилися – усі загинули б. Могли б добре «дати задачі» в ближньому бою. Але воювати чесно у росіян не прийнято.

Після того, як згоріло декілька машин, я першим набрався нахабства і поставив багатостраждальний УАЗ на пункті пропуску біля самого паркану РФ. По самому нулю не стріляли – боялися влучити у своїх. Російський наряд ніс службу наче все так і має бути. Мені ж головне було зберегти транспортний засіб. Підтягнулися й інші. Скоро утворилася колона машин під парканом нуля КПП.

Потім була команда на відхід. Попрощалися гідно: усю зброю, яку могли, взяли з собою, екіпаж останньої машини забрав прапор за секунду до прощального феєрверку – вибуху, яким було знищено усе, що не змогли вивезти.

Відходили вночі. Хлопці, залишали росіянам «сюрпризи», як і вони нам. Коли розбирали одну з пошкоджених машин, деякі запчастини виявилися нікому не потрібними. Так у мого УАЗика з'явився другий бак, а в мене – трішки впевненості.

Ми відходили останніми. Чи то попередня колона, якій обстріляли «хвіст», підірвала переправу, чи ворожа артилерія її знищила, але нам довелося їхати полями. Я побачив знак «Мар'їнське лісництво» і зрозумів, де ми знаходимося. У полях пилюка. За три метри нічого не видно. Фари включати не можна. Ішли всліпу, за інтуїцією. Розслабилися лише, коли наздогнали армійців. Думали: минулося, аж раптом – команда: «Нас помітили!» І почалося... Хто як міг, так і виходив. Я віз командира застави. Він каже: «Давай на гашетку! Головне – не зупинятися!». Я прив'язав на бампер артилерійську гільзу, щоби захистити решітку радіатора. Косили нею кукурудзяні та соняшникові поля. Треба було ховатися. Потім знайшли прикриття від куль та осколків між танком і БТРом, що йшли паралельним курсом. Так і летіли під акомпанемент вибухів і кинджального вогню з посадок, між пожежами та осколками, не розбираючи дороги.

Резонатор порвав, кришку фільтра загубив десь по дорозі, але добралися до асфальту. Після цього з Савур-Могили нам навздогін полетіло усе, що можуть вистрелити крупнокаліберні стволі. І шрапнель, і фугаси, і хімія, яка обпалювала обличчя, і «Гради» – все, що у них було. Вирвалися. В Сонячному надали першу допомогу пораненим, заправили автомобілі, нас забезпечили водою і сухим пайком.

Машина їхала уже без лобового скла. Екіпаж в бушлатах, хоч і серед літа (спробуй без вітрового скла кілька сотень кілометрів проїхати не застудившись, а хворіти не можна), обпечені, чорні, брудні бородаті, з

подряпаною, забризканою усіма можливими трав'яними соками, гільзою на бампері запліленої машини, але щасливі. У такому вигляді воїни з'явилися в Бердянську, як дикий живий контраст пляжу, людям у шортах і купальниках, самому мирному життю. Це був зовсім інший світ.

Приймаючи автомобіль, водії Одеського загону Морської охорони не вірили своїм очам. Перед проривом УАЗ відмовляли всім екіпажем. Хто ж міг подумати, що старенький розкомплектований всюдихід, який дихав на ладан і не мав шансів доїхати з Одеси до Херсона, здолає тисячі кілометрів фронтних доріг, переживе сотні обстрілів та виснажливий ривок з оточення, вивезе на собі людей, які дбали про нього увесь цей час наче про близького друга, повернеться в рідний парк, та ще і з двома баками. Гільза, що пробивала йому дорогу в полях палаючого Донбасу, вирівняна та відчищена, зараз у музеї Одеського загону Морської охорони. Зберігає пам'ять про бойове братерство вартових морського рубежу, яким довелося зустріти війну серед суходолу, викарбуваними іменами живих героїв і тих, хто назавжди залишився в бойовому поході. ■

■ долі людські

Коли в душі бурхливе море

Йому не так багато років навіть за армійськими мірками. Проте... за всіма подіями, які пережив старшина 1 статті В'ячеслав Кітов, можна зняти, якщо не військовий серіал, то повнометражний героїчний фільм.

Тарас ГРЕНЬ

Пригадайте, на початку російської інтервенції проти України, коли кремлівські найманці відчайдушно намагалися «прорубати» шлях сухоходом до окупованого Криму, неподалік Широкого було потоплено патрульного човна українських прикордонників. Терористи обрали свою улюблену практику – всі постріли зі складної протитанкової зброї вони зробили, встановивши свою позицію просто посередині села. Прикриваючись хатами, в яких були старенькі і діти, загарбники цинічно розстріляли човен. Вони прекрасно розуміли, що захисники української землі радше дадуть вбити себе, ніж поставлять під загрозу громадян держави. За характером ворожих залпів вже тоді було зрозуміло, що вогонь ведуть професійні військові. Адже так вправно впоратися із «купленою у російському військторзі» сучасною артилерійською зброєю та боеприпасами (ціна – до десяти тисяч доларів США за постріл)

пересічні робітники просто б не змогли. Тоді ми втратили і корабель, і людей. В'ячеслав був одним із тих, хто потрапив під прицільний вогонь «братів». Це вогневе хрещення лише укріпило його думку про те, що він має залишитись і захищати державу.

Пов'язати своє життя з морем уродженець Харківщини хотів з глибокого дитинства. Чому так? Не може відповісти навіть сам собі. Просто снилося море. Снилися хвилі. І відчуття безмежної волі, не обмеженої дорожніми знаками та світлофорами. А ще – завжди є бажання дотягнутися до того краю, де море торкається неба. Чи навпаки – небо наповнює море. Та приїхавши до Маріуполя В'ячеслав зіткнувся з береговою охороною. І відразу вирішив, якщо море – то лише в однострої.

Нині він керує надсучасним швидкісним катером берегової охорони. За необхідності він і його команда за лічені хвилини можуть вийти в море на перехоплення противника. Швидкісні характеристики побудованого в Україні дозволяють наздогнати будь-який човен чи корабель. Окрема увага – вишколу команди. Якщо не в морі, то постійні тренування та відточення навичок. Адже ворог нагадує про себе чи не під час кожного патрулювання.

Хитрощів наші східні сусіди придумують чимало. За законодавством Азовське море є, так би мовити, спільним. І тому, скажімо, російські рибалки, можуть чи не впритул підходити до берегової лінії України. Не можуть

лише ступати на берег. Так от, одного разу, під час патрулювання старшина 1 статті В'ячеслав Кітов звернув увагу на рибальський сейнер, що стояв неподалік місця, де наші військові проводять навчання. Зовні судно виглядало як звичайний «рибачок».

Спочатку наші моряки звернули увагу на велику кількість антен, встановлених на надбудовах судна, що стояло під велетенським російським прапором. Коли підійшли ближче, стало видно, що всі ілюмінатори сейнера заклеєні зсередини якимось матеріалом. «Рибалки» навіть намагалися щось робити з сітями на палубі. Однак, підійшовши ближче, наші моряки повністю втратили весь звичний радіозв'язок.

Стало зрозумілим, що «рибачок» – це судно, скоріш за все, радіоелектронного спостереження. Викликавши підмогу за допомогою засобів спецзв'язку, хлопці продовжили спостереження. Невдовзі «в ефір» вийшли вже українські «РЕБівці», повністю заглушивши роботу ворожого розвідника. Хлопці пригадали, як вони кепкували з російських «рибалок», що масово вибігли зі своїх схованок, почали поправляти антенки та щось перевіряти. Але зрозумівши, що з українськими електронниками їм вже нічого не світить... забралися геть. Більше цього судна в наших водах не було.

Зараз наші берегові охоронці постійно виходять у море. Вони слідкують за тим, щоб сепаратисти не влаштували чергових провокацій, бо і на суходолі, і в морі – Україна.

■ пам'ять

Під крилом янгола-охоронця...

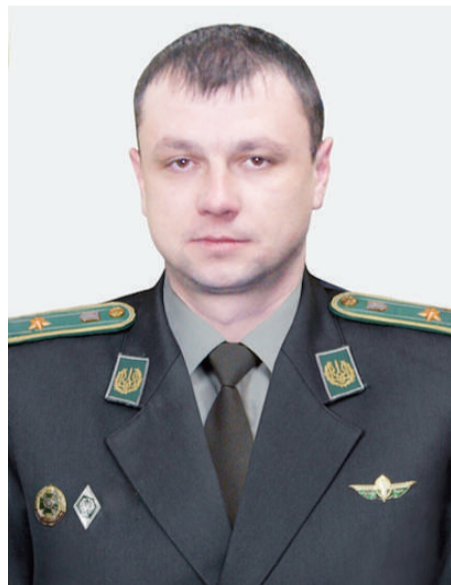
*Не загинув, а просто заснув,
Відпочину – і знову до бою!
Чуєш, вітер знезацька подув?
Це брати мене кличуть з собою.
Там високо вгорі, на блакитнім плаці,
Командири шикують нас в сотні,
Ми такі ж, як були, тільки плечі в пуху,
Це від крил, що тріпочуть на сонці.
Ми усі тут зуртом, у єдиній сім'ї,
З нами Бог, а кого нам ще треба!
Не сумуйте за нами, тепер на віки,
Ми боронимо Неньку з-під неба!*

Ці зворушливі рядки авторства Ігоря Пігуля викарбувано на монументі, встановленому на могилі заступника начальника відділу «Бірюкове» Луганського прикордонного загону майора Леоніда Шіrpала, який героїчно загинув, захищаючи східні кордони нашої держави від військ країни-агресора.

Оксана ІВАНЕЦЬ

21 липня 2014 року Леоніду мало б виповнитися 33 роки. Як кажуть, вік Христа – час, коли людина вже чогось досягла у своєму житті, стала свідомою, самодостатньою та досвідченою. До цієї дати він не дожив 11 діб...

Досвідчений фахівець і авторитетний командир, Леонід Шіrpал був ще й люблячим чоловіком, чудовим батьком і вірним товаришем. Напередодні 35-річчя прикор-

донника своїми спогадами про нього поділилися дружина Ірина та бойові побратими.

З майбутньою нареченою Леонід познайомився 16-річним юнаком. Дівчині на той момент виповнилося лише чотирнадцять. Таке тендітне перше дитяче кохання згодом переросло у справжнє... Втім, до того як стати на весільний рушник, майбутнє подружжя випробувало свої почуття більш ніж десять років. Спочатку Леонід закінчив аграрний технікум, а 1999 року був призваний на строкову службу до лав Збройних сил. Ще в армії хлопець вирішив присвятити своє життя охороні рубежів Батьківщини. Тому й вступив до Національної академії Держприкордонслужби, яку закінчив 2006-го.

Молоде подружжя приїхало до місця служби чоловіка у Луганську область. Там у них з'явилася донечка Анастасія.

– Всеосяжна любов до доньки виникла у чоловіка з першого погляду!, – розповідає Ірина. – Доволі суворий на службі, вдома Леонід неспізнано змінювався: робив улюблениці зачіски та називав її своєю королевою. Вони й вітряноко хворіли разом: донечка дозволяла обробити ранки лише після того, як тато буде покритий квіточками із зеленки.

Усі проблеми, пов'язані зі службою, пригадує вдова офіцера, ніколи не відбивалися на настрої чоловіка. Коли на Донбасі тільки-но починався збройний конфлікт, він намагався максимально вберегти родину від поганих новин: про них Ірина дізнавалася з телебачення або Інтернету. Вечорами, як тільки міг, приїздив додому й обов'язково вкладав «свою королеву» до ліжка. На всі запитання заспокоював: «То журналісти перебільшують». І навіть коли перші російські винищувачі порушили кордон України, Леонід запевнив родину, що відбуваються військові навчання. Тільки заборонив виходити з квартири й зник на декілька днів...

Коли приїхав, зібрав необхідні речі й відвіз дружину та доньку на залізничний вокзал. «Тільки на травневі свята», – пообіцяв Ірині. Але жіноча інтуїція підказувала: додому вони вже ніколи не повернуться... Ті хвилини стали останніми, коли сім'я була разом...

Так розпорядилася доля, що останнім місцем служби для майора Шіrpала став відділ прикордонної служби «Бірюкове» Луганського прикордонного загону, де офі-

цер обіймав посаду заступника начальника з оперативно-розшукової роботи.

Активний та цілеспрямований, відповідальний у всьому, він добре знав свою справу і подавав великі надії щодо подальшої кар'єри. Так характеризують Леоніда його товариші по службі. Однією з яскравих рис офіцера було вміння спілкуватися з людьми, відчувати їхні потреби та допомагати, коли потрібно. Водночас це не заважало йому проявляти вимогливість, якщо справа стосувалася роботи. Чоловіка любили, поважали і довіряли.

12 травня 2014 року в районі населеного пункту Астахове, що у Свердловському районі Луганщини, терористи у масках обстріляли прикордонний наряд, очолюваний майором Шіrpалом. Службовий автомобіль «Нива», в якому рухалися прикордонники, обігнала та підірвала «Газель» без номерних знаків. Озброєні бандити, які перебували в авто, відкрили вогонь. Не розгубившись у складній бойовій ситуації, офіцер вивів своїх підлеглих з-під обстрілу та вберіг від загибелі. У результаті лише двох прикордонників було легко поранено. «Народився в бронжилеті!», – жартували побратими, адже у «Ниву» влучило 72 кулі.

З червня 2014 року Леонід Шіrpал перебував в оперативному підпорядкуванні ОТУ «Кордон». Ділянку відповідальності було визначено вздовж державного рубежу від села Дякове до населеного пункту Бірюкове. «Зелені берети» виконували різні бойові завдання спільно з підрозділами Збройних сил. Завдяки досвіду офіцера-оперативника підпорядкована йому група здобула багато розвідувальної інформації щодо розташування блокпостів і підрозділів ворога, їх чисельності, озброєння та переміщень.

■ мужність

«Для щастя треба ще багато»

Коли проходжу через контрольно-пропускний пункт Могилів-Подільського прикордонного загону, завжди шукаю поглядом сім світлин на стіні. Це фото героїв-прикордонників, які загинули буремного 2014-го, боронячи державний рубіж на сході України. Олександр Дзюбелюк, В'ячеслав Семенов, Володимир Блажко, Ігор Присяжнюк, Олег Глуцук, Віктор Соколовський, Павло Дмитренко... Серце мимоволі стискається від болю, а на очі накочуються непрохані сльози...

Людмила КАТЕРИНИЧ

Держава увіковічила їхній подвиг. Високого звання Героя України (посмертно) удостоєно офіцера В'ячеслава Семенова, – пригадає бойовий товариш Олександра старший прапорщик Олег Заць. – На війні

роджено його полеглих бойових побратимів. Громади міст та селищ, де народились воїни, встановили на їхню честь меморіальні дошки та стели. А нашою нагородою буде добре слово...

Сьогодні мова йтиме про старшого лейтенанта Олександра Дзюбелюка. 23 липня йому виповнилося б 26 років...

Волелюбний, наполегливий, доброзичливий – перелік найкращих якостей цього

показав всю силу духу, свій відчайдушний і незламний характер. Все підбадьорював нас: «Хлопці, правда завжди перемагає, навіть якщо вона і загине в бою!». Нам дуже не вистачає його посмішки, оптимізму, доброти та людяності...

За словами матері Олександра Антоніни Володимирівни, він був чудовим сином. Свою любов висловлював у поетичних рядках. «Подзвонив одного вечора

«Це був справжній офіцер, вмілий керівник та порядна людина! Вболівав за кожного, і, не вагаючись, йшов на допомогу. За що не брався, виконував бездоганно».

хлопця можна продовжувати. Таким він запам'ятався друзям та бойовим побратимам.

– Це був справжній офіцер, вмілий керівник і порядна людина! Вболівав за кожного і, не вагаючись, приходив на допомогу. За що не брався – виконував бездоганно, – пригадає бойовий товариш Олександра старший прапорщик Олег Заць. – На війні

до мене й попросив, щоб записала новий вірш, слова якого саме в ту хвилину лягли на серце, – із невимовним болем пригадає жінка, цитуючи віршовані рядки: «Для мене, матусю, ти сонечко ясне, ти – зірка у небі і місяць ясний...». Погасло моє сонечко, не вберегла його. А я ж так просила янгола-охоронця: «Покинь мене, а сина збережи!».

...На оборону та захист прикордонного пункту пропуску «Довжанський», що на Луганщині, старший лейтенант Олександр Дзюбелюк прибув у складі оперативної мобільної застави наприкінці червня 2014-го. А вже за місяць під час масованого обстрілу позицій прикордонників, що тривав шість годин, загинув. У бліндаж, де перебував Саша та ще троє бійців, влучили один за одним два снаряди. Хоча, кажуть, двічі в одну вирву снаряд не потрапляє... Певно, цієї війни таке правило не стосується. Та й взагалі чи існують якісь правила на цій війні?

...Доля відміряла захиснику Батьківщини прикордоннику Олександру Дзюбелюку усього 24 роки. Безжалісна смерть чомусь забирає кращих. Певно тому, що вони її не бояться. Не відсиджуються в кабінетах, не ховаються від небезпеки по закордонах, а мужньо йдуть в бій на захист рідної землі. «Мене надовго смуток не огорне, надію маю на ясне життя», – писав про себе, сподіваючись на щасливе майбутнє, Олександр. «Життя моє пройшло дарма...» – теж про себе. Як і такі рядки: «Моя поезія затихла, рядки останні написав...». Що відчував старший лейтенант, що передбачав, якою бачив свою долю? Про це знає лише один Господь... ■

P.S. Незабаром побачить світ збірка віршів старшого лейтенанта Олександра Дзюбелюка. У ній – все його коротке життя, сповнене любов'ю до рідної землі, дорогих серцю людей, повагою до зеленого кашкета. Для усіх, хто пам'ятає Сашу, ця збірка відкриє цілий світ його світлої чистої душі, яку він віддав за Батьківщину.

Мене надовго смуток не огорне

*Мене надовго смуток не огорне,
Надію маю на ясне життя.
Кажу: земля в очах – не поле чорне,
А кущ калини, квіти і жита...*

*Журбу осінню відкладу на завтра,
Попрошу в долі найтепліших зим.
Мені для щастя треба ще багато:
Зустріть любов під небом голубим.*

*Та це дитя, що родиться з любові,
Зуміть навчить повірити в життя,
Щоб і його земля – не тільки слово,
А кущ калини, квіти і жита...*

Олександр ДЗЮБЕЛЮК

З 3 липня 2014 року місцем дислокації групи було визначено опорний пункт поблизу пункту пропуску «Довжанський», який піддавався постійному інтенсивному мінометно-артилерійському обстрілу. 9 липня ворог в черговий раз застосував 120-мм міномети та протитанкові керовані ракети, вів вогонь як по бронетанках, так і по бліндажах прикордонників.

Наступного дня було сплановано спільний бойовий рейд для встановлення місця перебування ворога та його знищення. Під час виконання цього завдання БМП-2, у якій перебував майор Шірпал, підірвалася на керованій фугасній міні. З екіпажу ніхто не вижив... Герой назавжди залишився з кордоном, адже загинув за п'ять метрів від нього...

Донбас не хотів відпускати воїна: протягом декількох днів товариші везли труну з тілом в останню путь. Похоронну колону обстрілювали, не даючи проїхати в тил. Але ті, хто був з Леонідом пліч-о-пліч в бою, не залишили його й після смерті... Поховали героя на Хмельниччині, у селі Суслівка Летичівського району.

...А на сороковий день після загибелі він з'явився у доньчиному сні та запевнив, що завжди буде їх з мамою охороняти. Так розповіла дівчинка наступного ранку...

Посмертно майора Леоніда Шірпала нагороджено орденом «За мужність» III ступеня. У школі, де навчався прикордонник, встановлено меморіальну дошку.

У пам'яті товаришів, колег і рідних він назавжди залишиться відважним офіцером, справжнім чоловіком та чудовою Людиною З великої літери. ■

■ міжнародний огляд

На кордонах закордону

Здавалося, не існує таких способів контрабанди, про які б не знали досвідчені прикордонники. Однак невгамовні контрабандисти інколи вражають своїми витівками навіть бувалих стражів рубежів. Тож пропонуємо до уваги читачів добірку затримань, котрі, без сумніву, надовго запам'яталися правоохоронцям.

Янтар на бобах

Понад 800 кілограмів необробленого бурштину стали «скарбом» співробітників Далекосхідної оперативної митниці Росії. Коштовне каміння найвищої якості намагалися незаконно провезти до Китаю.

Нагадаємо, що уряд РФ вніс необроблений бурштину до списку стратегічно важливих ресурсів. Відтак із 2012 року на експорт «сонячного каміння» введено ембарго, а його вивезення за межі держави заборонено.

Водночас у Китаї та європейських країнах попит на бурштину доволі високий. У зв'язку з чим його вивезення за межі області Калінінграда (російський анклав, розташований між Польщею та Литвою), де зосереджено понад 90 відсотків світових його запасів, заборонено. Окрім того, саме тут знаходиться єдиний у світі комбінат із

промислового видобутку і переробки коштовного каменю, який перебуває під особливим контролем правоохоронних структур.

Співробітниками Далекосхідної оперативної митниці виявили злочинну схему скупки і незаконного вивезення в Китай великої пар-

тії балтійського бурштину. Спонсорували і контролювали нелегальну діяльність з вивезення каменю з Калінінградської області до Китаю його громадяни. Однак задля конспірації в якості покупців, відправників і одержувачів товару залучали росіян. Прикриттям від митного контролю незаконного товару стали 25 тонн бобів сої, про які й було заявлено у товаросупровідних документах на вивезення. Та під час огляду транспорту правоохоронці виявили у напівпричепі під мішками з соєю 36 мішків з бурштином. Вартість вилученої контрабанди, за оцінкою експертів, перевищує 50 мільйонів рублів.

Що стосується громадян Китаю, то їм загрожує покарання аж до семи років позбавлення волі зі штрафом до одного мільйона рублів. ■

Наркобюстгальтери

В Австралії вилучено найбільшу в історії боротьби з наркотрафіком партію рідкого метамфетаміну. Загальна вартість 720 літрів затриманого наркотику склала понад один мільярд доларів.

Примітно, що частину вантажу горе-винахідники заховали в жіночій білизні. Партія бюстгальтерів із «сюрпризом» довгий час перебувала на різних експертизах. Їх результат показав, що в гелевих вставках ліфчиків дійсно знаходився наркотик.

Іншу частину метамфетаміну контрабандисти заховали в менш пікантних сховках – упаковках із акварельними фарбами та художніми пензликами. Вантаж, ймовірно, доставили з Китаю. Четверо зловмисників виявилися вихідцями із Гонконгу.

Зазначимо, що жіночі принади контрабандисти доволі часто використовують у якості тайників для наркотику. Одного разу в аеропорту Барселони прикордонники спіймали громадянку Панамі, яка намагалася переконати, що то в неї не пакети з кокаїном, а грудні імпланти. ■

Кокаїнова субмарина

У руки Берегової охорони США приплив кримінально-технічний «улов». Тамтешні правоохоронці затримали міні-субмарину, на борту якої перебував вантаж кокаїну. Чотири колумбійські наркокур'єри перевозили 275 щільно набитих білим порошком тюків. Коли спецагенти спробували взяти човен на абордаж, він почав тонути, опинившись на дні Тихого океану.

За результатами експертизи було встановлено загальну суму товару – понад 180 мільйонів доларів. Потрібно зауважити, що це найбільша партія кокаїну в історії Берегової охорони, яку коли-небудь затримували біля берегів США.

Метод перевезення великих партій наркотиків за допомогою малих підводних човнів став улюбленим у колумбійських контрабандистів в останнє десятиліття. Американські правоохоронці зазначають, що такі човни дуже важко помітити, адже все, що видно – це перископ. Дане ж затримання стало успішним завдяки відмінній роботі екіпажу літака ВПС

США, котрий виявив судно за 320 кілометрів від Мексики.

Уже 25 плавзасобів із контрабандним наркотиком затримали американські правоохоронці у східній частині Тихого океану, починаючи з 2006 року. ■

Смерть на продаж

Правоохоронцям, які стежать за порядком на американсько-мексиканській ділянці кордону не звикати до виявлення найрізноманітнішої контрабанди у найнеочікуваніших сховках. Однак до такого, мабуть, ніхто і ніколи не буде готовим. Як тільки сімейна пара із Каліфорнії перетнула мексиканський кордон, їх одразу ж затримали місцеві правоохоронці. Обоє прямували пішки, і лише у дружини в руках була спортивна сумка. Коли жінку попросили пройти поглиблений огляд, її суджений одразу кинувся навіткача, що лише поглибило підозри правоохоронців стосовно американців. Під час сканування сумки вартівних кордону охопив справжній жах – на екрані вони побачили маленький скелет. Як виявилось –

Релікти минулого

Іноді контрабандистам вдається здивувати навіть бувалих вартівних кордонів. Так, якимось в одній із вантажівок, що виїжджали з Росії до Китаю, приморські прикордонники виявили місткий тайник. А там – близько півтонни дорожніх і напівкоштовних мінералів. Велика частина – рідкісний камінь чароїт, єдине родовище якого знаходиться на кордоні Іркутської області та Якутії. Та це ще не все. Поруч із дорожніми цінностями зловмисники напхали у авто близько 700 кілогра-

мів бивнів мамонта. Причому кожен екземпляр контрабандисти ретельно упаковали й підготували до нелегальної відправки за кордон. Варто зазначити, що затриманий вантаж має цінність не тільки для прикордонників, але й для вчених, котрі одразу ж поспішили провести експертизу.

За словами спеціалістів, бивні належали шерстистому мамонту, який вимер приблизно 10–11 тисяч років тому. Ці унікальні тварини мешкали на всій території Сибіру і Далекого Сходу. Нині ж на цих теренах розташовані найбільші на планеті запаси останків зниклих колись мамонтів, які безцінні з точки зору палеонтологів.

Поки незаконний бізнес із видобутку цих копалин процвітає – вони дуже цінуються в Азії. Різьблені вироби з бивнів мамонта можуть коштувати десятки тисяч доларів. Та й на самому «старті», наприклад у Якутії, контрабандний товар коштує недешево – від 20 тисяч до 70 тисяч рублів за кілограм. ■

жінка сподівалася непомітно пронести через кордон тіло дворічної дівчинки. Згодом з'ясувалося, що вони з чоловіком не були батьками маляти. За попередніми даними, дитину було вбито у Віттері, штат Каліфорнія, звідки пара, власне, й родом. Наразі мексиканські правоохоронці передали безпрецедентну справу колегам із Департаменту поліції Сан-Дієго, США. І дуже мало ймовірно, що порушники викличуть хоч якийсь розуміння з боку присяжних. Очевидно, їх чекає суворе покарання. За неофіційною інформацією, контрабандисти таким безпосереднім способом вирішили здати маля на органи в Мексиці. ■

Сторінку підготувала Валентина ЛАЗАРЧУК

■ мапа

Вже понад два роки Україна є заручником військового конфлікту на Донбасі, де місцеві сепаратисти, яких Росія активно спонсорує зброєю та добровольцями, провели референдуми і створили власні псевдореспубліки. Однак мало хто з тамтешніх мешканців насправді усвідомлює всю трагедію скоєного. Адже життя в ізоляції від світу поступово стане причиною зубожіння та економічної смерті невизнаних формувань. До прикладу: більшість псевдореспублік на території колишньої Югославії зникла з мапи світу, а їхні ватажки сьогодні переховуються або ж перебувають під судом. Тож спробуємо розібратися, наскільки «солодкою» виявилася така бажана свобода для самопроголошених територій.

Ірина МАСТЕЛЬ

ПРИДНІСТРОВ'Я

В економічному плані Придністров'я є відсталою, особливо за європейськими мірками, республікою. Там залишилася велика частина промислового потенціалу колишньої Молдавської СРСР, однак невизнаний статус суттєво ускладнив вихід на зовнішні ринки і фактично поставив хрест на іноземних інвестиціях. У цілому головними проблемами Придністров'я залишаються міграція, населення, яке стрімко старішає, а також інфраструктура радянських часів, що так само, як і населення, зовсім не молодшає з плином часу.

Сподіваючись на воз'єднання з Росією, 2006-го року тут навіть провели референдум стосовно приєднання до РФ, на якому 97% виборців висловилися «за». В Росії ж тоді похвалили вибір придністровців і зазначили, що ставляться з повагою до волі народу, та й на тому усе.

Знайомо ситуація? Саме так ввічливо-прохолодно Росія поставилася до референдумів «ДНР» і «ЛНР». Це могло б стати гарною наукою і прикладом для терористів Донбасу, але, на жаль, там не цікавляться історією.

На сьогодні Росія допомагає Придністров'ю, «годує» безкоштовним газом, рахунки за який виставляє Молдові. Так само як зараз у Москві намагаються «зв'язати» на Україну борги за газ, спожитий «Новоросією».

Крім того, «республіка» вважається «чорною дірою» для контрабанди. Через її територію течуть потоки нелегальних цигарок, зброї, алкоголю у невідомій кількості та в невідомих напрямках.

Цим шляхом, на жаль, пішли й грузинські регіони – Південна Осетія та Абхазія. У серпні 2008 року жителі самопроголошених республік вітали військову перемогу Росії над Грузією та наступне формальне визнання Москвою незалежності цих областей.

ПІВДЕННА ОСЕТІЯ

За два тижні після короткого і кровопролитного конфлікту Росія визнала незалежність Південної Осетії, роздавши осетинам

подарство теж не тягнуть. Основною продукцією, виробленою в Південній Осетії, є яблука і груші, які після війни 2008 року перестали поставлятися до Грузії й тепер везуть тільки до Росії.

Загалом якби не допомога «великого брата», в тому числі й у вигляді практично безплатного газу та електроенергії, місцеві жителі вже жили б за рахунок жебракування і натурального обміну.

успішними. За багато років ці псевдореспубліки так і не побудували нормальної економіки і виживають лише завдяки крихтам із панського столу Росії. Однак заради справедливості варто розповісти і про успішний шлях розвитку невизнаних республік.

ТАЙВАНЬ

Найкращим прикладом у цьому є китайський острів Тайвань. Республіка виникла внаслідок революції та громадянської війни в Китаї 1949 року, після того як на Тайвань утік уряд вигнанців, який і створив острівну державу.

Здебільшого успіх Тайваню був обумовлений тим, що влада зчурнула на цей острів не з порожніми руками, а прихопивши чимало золота й переманивши інтелектуальну еліту і талановитих бізнесменів з материка.

Управлінці взяли вигірний курс – на розвиток високих технологій та виробництво електроніки. У 1960-их роках Тайвань став в один ряд з Південною Кореєю, Сінга-

Через міжнародні санкції і невизнаність світовим товариством увесь експорт-імпорт країни йде через Туреччину. Основною валютою в республіці є турецька ліра, що міцно зв'язала економіку північного Кіпру та Анкари.

Міжнародні обмеження не завадили розвитку країни, а навіть послугували своєрідним стимулом. У середині 2000-их років у невизнаній республіці трапився економічний бум, що роздув розмір її економіки втричі.

Звичайно, внесок Туреччини у розвиток північного Кіпру надпотужний. Саме турки звели на острові недорогу нерухомість і втілили свій туристичний досвід у життя. Крім того, однією з головних родинок Північного Кіпру стала легалізація ігрової індустрії, що дозволила перетворити цю територію в регіональний Лас-Вегас.

Справа в тому, що в арабському світі казино заборонені практично повсюдно. А турки-кіпріоти – хоч і мусульмани, проте вельми ліберальні, що дозволило побуду-

ТЕРИТОРІЇ ОБМАНУ

АБХАЗІЯ

Це ще один невизнаний сателіт Російської Федерації. Одна з найкращих туристичних зон СРСР, як і Південна Осетія, вона не отримала у спадок майже ніякої промисловості.

За багато років Абхазія, Південна Осетія та Придністров'я так і не побудували нормальної економіки і виживають лише завдяки крихтам із панського столу Росії.

російські паспорти. Єдиною валютою, що має вільний обіг у республіці, є російський рубль. Інша іноземна валюта не використовується.

Про економіку Південної Осетії говорити досить складно, адже про «економіку» як таку тут взагалі не йдеться. Затиснута між горами і Грузією, без розвинених зв'язків із регіонами Росії «республіка» практично вмирає. Те, що залишилося тут після розпаду Радянського Союзу, навряд чи можна назвати промисловістю. Вся надія місцевої влади була на допомогу Росії-годувальниці та на сільське господарство. Але й із останнім справи у місцевих управлінців теж ідуть не надто добре.

Присадибні ділянки та кілька тисяч корів і свиней, яких вирощують селяни у своїх хлівах, на повноцінне сільське гос-

Сільське господарство і виноробство залишаються фактично кустарними, а турбізнес, яким славився край за радянських часів, так і не став привабливим. Вся туристична інфраструктура тут зводиться до приватних готелів, що насправді є просто будинками місцевих жителів, які здаються в оренду приїжджим.

Єдиною валютою, що перебуває в обігу, є російський рубль. Загалом, великої різниці між економікою Осетії і Абхазії немає. Однакова тотальна залежність від Росії та відсутність промисловості. Здається, Абхазія могла б досягнути набагато більшого процвітання завдяки туризму, але він так і застиг у радянській епосі.

Приклади Абхазії, Південної Осетії та Придністров'я навряд чи можна назвати

пуром, Гонконгом, які демонстрували феноменально високі темпи економічного розвитку до кінця 1990-их років.

Зараз Тайвань за прикладом найрозвиненіших країн світу переносить важку промисловість в інші країни з більш дешевою робочою силою, віддаючи перевагу інноваціям та технологіям.

ТУРЕЦЬКА РЕСПУБЛІКА ПІВНІЧНОГО КІПРУ

Такої держави ви також не знайдете на політичній мапі, хіба тільки якщо ця мапа турецька. Адже Туреччина – єдина держава світу, яка офіційно визнає дане утворення.

Придністров'я вважається «чорною дірою» для контрабанди. Через її територію течуть потоки нелегальних цигарок, зброї, алкоголю у невідомій кількості та в невідомих напрямках.

У липні 1974 року на острові Кіпр відбувся військовий переворот, в результаті якого контроль перейшов до представника грецької підпільної організації. Туреччина ніби тільки й чекала на слушну нагоду і ввела війська, «для захисту турків-кіпріотів», паралельно «віджавши» північну третину території острова.

вати на Північному Кіпрі близько 30-ти великих казино, основними клієнтами яких є багаті араби.

У сьогоднішній Північний Кіпр хоч і не став більш успішним ніж його грецький сусід, але досяг, як для невизнаної республіки, досить високого ступеня економічного розвитку.

* * *

У світі існує близько 120 невизнаних республік. Серед них небагато утворень, в яких таки вдалося створити гідні умови життя, а є й такі, що взагалі майже повернулися до первіснообщинного ладу. Проте очевидним тут є одне – всі вони живуть

значно гірше, ніж держави-метрополії, від яких відколотися.

Досвід напівспіваючого існування Осетії, Абхазії та Придністров'я міг би стати гарним уроком для «ДНР» і «ЛНР». Але хто ж вчиться на чужих помилках? Вони хочуть відчутти всі радощі життя під російським володарюванням на власній шкурі. ■

■ ОСОБИСТОСТІ

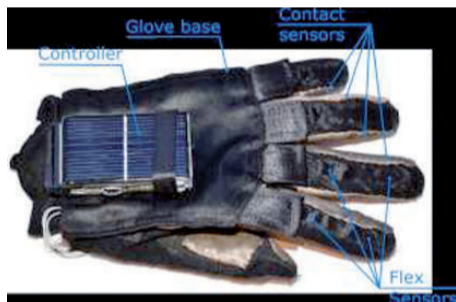
Винахідники, які прославили країну

Україна багата талантами. Це визнають солідні міжнародні експерти, промислові корпорації і навіть уряди держав. На жаль, часто вітчизняні Кулібіни не знаходять зацікавлення до своїх винаходів на рідних теренах і змушені шукати визнання за кордоном. Про деяких з них – наша розповідь.

Андрес ВОЗНІКАС

РУКАВИЧКА ДЛЯ ЛЮДЕЙ З ПРОБЛЕМАМИ ЗОРУ

Іван Селезньов із Луганська представив на міжнародному конкурсі «Intel International Science and Engineering Fair» свій проект «Нове чуття: ультразвукова рукавичка для просторової орієнтації людей з вадами зору». Така річ може стати корисною для орієнтації у просторі. Винахід потрапив до трійки кращих винаходів світу 2013 року, а американські інвестори одразу зацікавилися ним і запропонували співпрацю.

ДВОКОЛІСНИЙ ЕЛЕКТРОМОБІЛЬ

Винахідник Андрій Луценко з Кривого Рогу разом із групою однодумців створив унікальний двоколісний електромобіль. Машина навіть пройшла серйозну сертифікацію. У гаражі авто займає не більше одного квадратного метра. Конструкція моделі настільки

проста, що на виготовлення першого прототипу розробникам вистачило кілька тижнів. Свій винахід Луценко назвав «Джміль» через його верткість та специфічний звук двигуна. Вага електромобіля – 120 кг. Максимальна швидкість – 35 кілометрів на годину. В авто немає жодної педалі. Тільки кермо та електроніка.

ЕКОЛОГІЧНО ЧИСТЕ ПАЛИВО З ТИРСИ

Інженер зі Славутича Володимир Мельников сконструював машину, яка перетворює відходи деревини в паливний брикет. Під надвисоким тиском піч розігріває тирсу до 300 градусів, внаслідок чого утворюється рослинний клей. Після цього прес стискає масу із силою 200 тонн на квадратний сантиметр. У результаті виходить паливний брикет, схожий на антрацит. Він не має неприємного запаху, а з тонни сировини залишається відро відходів у вигляді попелу.

Над створенням обладнання інженер працював три роки. Машину він робив із брухту старої лінії для виробництва комбікормів. Протягом місяця винахідник пропонував новинку по сусідніх селах, але не знайшов покупців. Тоді чоловік розмістив оголошення в Інтернеті та за кілька годин отримав відповіді з Німеччини, Литви й Польщі.

СКЛО, ЯКЕ НАКОПИЧУЄ ЕНЕРГІЮ СОНЦЯ

Учень Малої академії наук України Андрій Береза винайшов скло, яке накопичує сонячну енергію та перетворює її в освітлення. Накопичення відбувається вдень, а вночі скло випромінює її за принципом люмінесцентної лампи. На поверхню наносять прозорий фотоелемент – плівку, яка ввечері взаємодіє з газом у прошарках вікна і працює як енергозощаджувальна лампа. «Люмінофорне» скло можна використати як рекламний носій.

ВІТРИЯК НА БАЛКОНІ

Унікальний вітрогенератор винайшов Олексій Онішко. Агрегат може почати роботу навіть при швидкості вітру менше 1 метра на секунду. Пристрій підходить для українського клімату, його можна поставити просто на балконі та заощаджувати на елек-

троенергії. Винахід уже замовили кілька іноземних країн. Віце-прем'єри з Узбекистану та Казахстану надали офіційні листи з проханням поставити їм 10 тисяч таких вітряків, також замовлено десятки тисяч цих приладів для Арабських Еміратів. Розробка Олексія Онішка отримала відзнаку «Зелений Оскар».

ВИМІРЮВАЧ ШВИДКОСТІ АВТОМОБІЛЯ ПІД ЧАС ДТП

Вінницький учений Віталій Огородніков розробив прилад для визначення швидкості автомобіля під час аварії. За словами професора, він обчислює швидкість за залишковою деформацією машини. Це більш точний метод, ніж визначення гальмівного шляху. Винахід українця зацікавив китайських підприємців, і вони підписали угоду про співпрацю з Вінницьким національним технічним університетом на 100 тисяч доларів. ■

■ День частини

Свято, що єднає покоління

В управлінні Чернівецького прикордонного загону відбулися урочистості, присвячені 72-річчю цієї військової частини, створеної 12 серпня 1944 року. Відтоді вже багато десятиліть загін охороняє понад 400 кілометрів державного рубежу в межах Чернівецької та Івано-Франківської областей.

Сергій БРОВКО

почалися урочисті заходи із хвилини мовчання в пам'ять про загиблих у зоні АТО військовослужбовців та всіх, хто поклав своє життя за волю й незалежність нашої держави.

Керівництво загону, представники області та міста відзначили кращих воїнів, вручивши пам'ятні нагороди та відзнаки. А шістьом військовослужбовцям-строковикам, які нещодавно прибули на охорону ділянки, подарували зелені берети на знак відмінної служби на державному рубежі. ■

■ увага до читачів!

Наступний номер газети вийде 8 вересня 2016 року.

■ оголошення

Втрачене посвідчення «Ветеран військової служби» серії ПВ-5 №003355 від 11.12.2003 року, видане Управлінням Служби безпеки України у м Києві, вважати недійсним.

■ пам'яті товариша

На 58-му році життя пішов з життя військовий журналіст підполковник запасу ГУК Сергій Анатолійович. Останні роки військової служби він обіймав посаду відповідального секретаря газети «Прикордонник України».

Закінчивши 1979 року факультет журналістики Львівського вищого військово-політичного училища, молодий офіцер був направлений кореспондентом в залізничну газету Далекохідного військового округу. Після п'яти років служби Сергія Анатолійовича переводять до редакції газети Київського військового округу «Ленинское знамя».

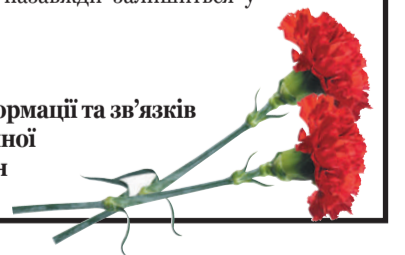
1994 року офіцера перевели до лав прикордонного відомства, де він продовжив кар'єру військового журналіста на посаді старшого офіцера прес-групи канцелярії Держкомітету у справах охорони держкордону. З 1996 року – начальник відділу культурно-освітньої роботи управління виховної роботи комітету. Після чотирьох років служби на цій посаді підполковник Сергій Гук повернувся до журналістської діяльності на посаду відповідального секретаря газети «Прикордонник України».

Звільнившись з військової служби 2000 року, Сергій Анатолійович працював у газеті Управління Південно-Західної залізниці «Рабочее слово». На жаль, це видання стало останнім у творчій біографії журналіста.

Товариші по службі та колеги по роботі знали Сергія Гука як порядну людину, справжнього професіонала, гарного сім'янина й надійного друга. В будь-якому колективі він знаходив однодумців, не стояв осторонь від проблем підлеглих, допомагав молодому поколінню оволодівати професійними навичками журналістської майстерності.

Світла пам'ять про підполковника Сергія Гука назавжди залишиться у наших серцях.

Творчий колектив Інформаційного агентства, відділ з питань взаємодії з засобами масової інформації та зв'язків з громадськістю, забезпечення доступу до публічної інформації та по роботі зі зверненнями громадян Адміністрації Держприкордонслужби

Засновник:
Адміністрація
Державної
прикордонної
служби України

Видається
з липня 1943 року

Прикордонник
України

Свідоцтво про реєстрацію:
КВ № 8071 (28.10.2003 р.)
Передплатний індекс:
61023

Головний редактор
Костянтин ПЯСЕЦЬКИЙ

Заступник
головного редактора
Андрій ГЕРАСИМКІВ

Чергова по номеру
Ольга МІРОШНИЧЕНКО

Тижневик надруковано у друкарні ТОВ «Мега-Поліграф»
Адреса: м. Київ, вул. М. Вовчка, 12/14. Тел.: 581-68-15

Замовлення: 49091
Наклад: 3890 прим.

З питань розміщення реклами на шпальтах газети звертатися у відділ реклами та договірної роботи Інформагентства Держприкордонслужби України за тел.: (044) 566-43-30

Відповідальність за достовірність фактів, цитат, власних назв та інших відомостей несуть автори публікацій, а рекламної інформації – рекламодавець. Редакція не листується з читачами. Редакція може не поділяти точку зору автора. Рукописи не повертаються і не рецензуються. Редакція залишає за собою право редагувати матеріали. При використанні наших публікацій посилання на газету обов'язкове.

Наша адреса:
02099, м. Київ,
вул. Ялтінська, 11

Тел./факс:
566-43-30 (багатоканальний)
239-85-73, 239-85-77

E-mail: redactor@dpsu.gov.ua
kordo@ukr.net